

Българските митници през 2024 г.

МИТНИЧЕСКА хроника

БЪЛГАРСКИТЕ МИТНИЦИ ПРЕЗ 2024 Г.

3 ВЪВЕДЕНИЕ
4 МИСИЯ, СТРАТЕГИЯ И ЦЕЛИ

6 ПРИХОДИ ОТ АКЦИЗИ, ДДС ПРИ ВНОС И МИТА ПРЕЗ 2024 ГОДИНА
7 ПРИХОДИ ОТ АКЦИЗ
11 ПРИХОДИ ОТ ДДС ПРИ ВНОС
14 ПРИХОДИ ОТ МИТА

16 МИТНИЧЕСКИ, АКЦИЗЕН И ВАЛУТЕН КОНТРОЛ И ПРЕВЕНЦИЯ
16 ТЮТЮНЕВИ ИЗДЕЛИЯ
17 АЛКОХОЛ И АЛКОХОЛНИ НАПИТКИ
18 ЕНЕРГИЙНИ ПРОДУКТИ
19 ВАЛУТЕН КОНТРОЛ И МЕРКИ СРЕЩУ ИЗПИРАНЕТО НА ПАРИ И ФИНАНСИРАНЕТО НА ТЕРОРИЗМА
22 НАРКОТИЦИ, ОРЪЖИЯ И ПРЕКУРСОРИ
25 ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА НЕЗАКОННИЯ ТРАФИК НА ПРОДУКТИ, СВЪРЗАНИ С ОТБРАНАТА И НА ИЗДЕЛИЯ И ТЕХНОЛОГИИ С ДВОЙНА УПОТРЕБА
27 ЗАЩИТА НА ПРАВА ВЪРХУ ИНТЕЛЕКТУАЛНАТА СОБСТВЕНОСТ
30 ПРЕДОТВРАТЕНИ НАРУШЕНИЯ НА CITES, ТРАФИК НА ЖИВОТНИ И ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ, ПРЗ И ФРЕОНИ
32 АНАЛИЗ НА РИСКА
32 РЕНТГЕНОВО ОБОРУДВАНЕ
33 „МАЛКИ“ ЛОДКИ

34 ПОСЛЕДВАЩ КОНТРОЛ
35 МИТНИЧЕСКИ ЛАБОРАТОРИИ
38 МИТНИЧЕСКА ПОЛИТИКА
40 АКЦИЗНА ПОЛИТИКА
43 РАЗВИТИЕ НА ИНФОРМАЦИОННИТЕ СИСТЕМИ
50 РАЗВИТИЕ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА НА ГКПП, УПРАВЛЕНИЕ НА ТРАФИКА И ШЕНГЕН
54 РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИЯ КАПИТАЛ
55 ОБУЧЕНИЕ
58 ИНТЕГРИТЕТ И ДЕЙНОСТ НА ИНСПЕКТОРАТА
60 МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО
65 КОМУНИКАЦИЯ С БИЗНЕСА И ОБЩЕСТВЕНОСТТА

Издава: Агенция „Митници“, Списание „Митническа хроника“ бр. 3-4/2024, година I (XXIX), ISSN 2815-3200

Адрес: 1202 София, ул. „Г. С. Раковски” 47, тел.: (02) 9859 4210, pr@customs.bg

Директор на Агенция „Митници“: Георги Димов

Снимки: Агенция „Митници“, Интернет, Unsplash

Отговорен редактор: Вяра Генова

Редактор: Катя Куцарова

Предпечат: Илиян Германов

Списанието се издава онлайн и се разпространява безплатно чрез www.customs.bg

Броят е приключен редакционно на 20.01.2025 г.

Уважаеми госпожи и господа,

За българската митническа администрация изминалата 2024 г. беше екстремна – изпълнена с критични моменти и с големи успехи.

В историята ще останат случаите на предотвратена контрабанда на 125 кг златни изделия, открити в лек автомобил в средата на септември.

Отчетен беше рекорден брой залавяния на кокаин – 27 случая с общо иззето количество 420 кг.

След години на спад, през 2024 г. българските митнически служители предотвратиха седем случая на трафик на хероин, от които два са за над 400 килограма всеки.

За първи път служителите на Агенция „Митници“ проведоха редица съвместни акции с различни институции и правоприлагащи органи, при които бяха задържани хиляди литри безакцизни горива и алкохол и милиони късове нелегални цигари.

Усилията на екипа на Агенция „Митници“ през втората половина от годината дадоха отражение в ръст приходите. **Годината завърши с касовите постъпления от акцизи, ДДС при внос, мита и глоби, събрани от Агенция „Митници”, в размер на 13 803.1 млн. лева, което е с 1 300.8 млн. лева (10.4%) повече от 2023 г. Този ръст изпреварва почти пет пъти ръста на БВП от 2.2%** (в актуализираната есенна макрорамка). Рекордни са постъпленията от акциз в размер на 6 904.7 млн. лева, което представлява 107.1% изпълнение на плана и 12.3% повече от приходите за 2023 г.

Касовите приходи от акциз за горива през 2024 г. са в размер на 2 665.7 млн. лева, нарастват с 9.7% (234.9 млн. лева) в сравнение с 2023 г. и изпреварват заложените суми в годишния план за 2024 г. с 4.9% (124.3 млн. лева). Нетните приходи от акциз за тютюн и тютюневи изделия през 2024 г. достигнаха 3 768.9 млн. лева и отчетоха невиждан ръст от 12.7% (424.0 млн. лева) спрямо нетните приходи от акциз през предходната 2023 г. (3 345.0 млн. лева). Приходите от мита и ДДС при внос, макар и под заложените, също изпреварват тези от предишната година, на фона на минималния ръст на вноса от трети страни и спада на износа, които оказват обективно влияние.

През изтеклата 2024 г. Агенция „Митници“ отбеляза своята 145-годишнина и формулира цели и приоритети за развитие в следващите години.

Продължи се посоката на внедряване на високи технологии в митническата дейност. След пълната дигитализация на основните митнически процеси, която приключи през 2023 г., и превръщането на облачните технологии в стандарт, Агенция „Митници“ обърна поглед към най-новите технологии – блокчейн; анализ на големи бази данни; изкуствен интелект; машинно обучение; интернет на нещата, с което българските митници се наредиха в първите редици на технологичния авангард сред 179-те държави-членки на Световната митническа организация.

Бяхме част от историческия момент на приемането на Република България в Шенгенското пространство по въздух, море и суша. Бързо адаптирахме процедурите си и демонстрирахме работещи механизми на контрол.

Осъзнахме своите ключови обществени роли – като ефективна приходна агенция – стълб на държавния бюджет, като стожер на сигурността на външните граници на Европейския съюз, като източник на просперитет за гражданите и бизнеса.

Георги Димов,
Директор на Агенция „Митници“

МИСИЯ, СТРАТЕГИЯ И ЦЕЛИ

Основната мисия на Агенция „Митници“, като част от митническите администрации на Европейския Съюз (ЕС), е осигуряване функционирането на вътрешния пазар, намаляването на бариерите пред международната търговия и инвестиции, при условията на нарасналата необходимост от гарантиране на сигурността и безопасността на външните граници на Съюза.

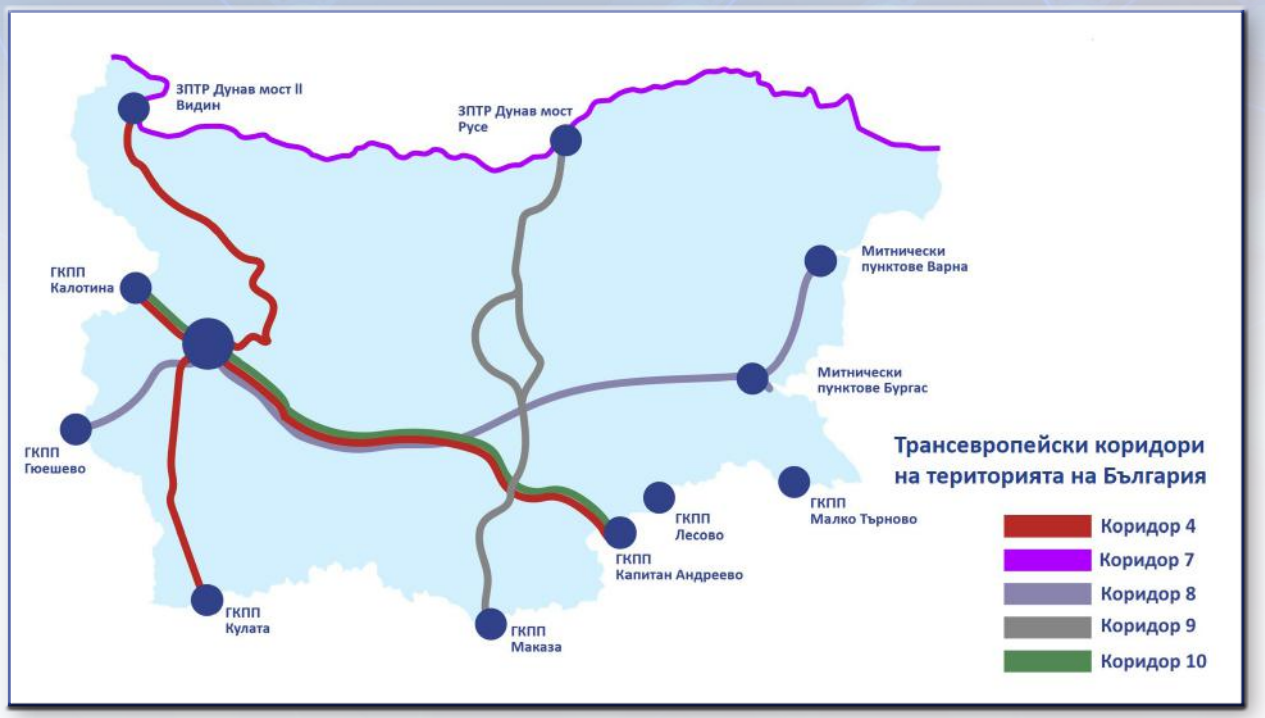
Реализирането ѝ предполага поддържане на пространство на свобода, сигурност и правосъдие, зависими от способността за справяне със събития и фактори, които по естеството си застрашават сигурността и безопасността на национално и на европейско ниво, опазване на здравето на хората и животните, защита на растенията, културните ценности, околната среда и потребителите, чрез въвеждане на иновации, интелигентни системи, сътрудничество и доверие.

Основни приоритети са:

- подобряване на сигурността на обществото, държавата и гражданите на ЕС;
- защита на границите на Съюза;
- повишаване на икономическия просперитет на страната;
- укрепване на националната и икономическа сигурност;
- улесняване законната търговия и защита на фискалния интерес на Република България и ЕС;
- гарантиране свободното движение на стоки през вътрешните граници на Съюза и подпомагане политиката на страната за пълноправно членство в Шенгенското пространство;
- противодействие на митнически, акцизни и валутни нарушения и престъпления;
- постоянно взаимодействието със службите за граничен контрол и осигуряване на интегрирано гранично управление;
- осигуряване на баланс между контролната дейност и улесняването на законната търговия;
- изграждане на ефективна система за интегрирано управление на трафика и премахване на опашките на ГКПП;

В същото време митническите администрации на държавите членки на ЕС играят съществена роля при управлението на кризисни ситуации. Военните конфликти променят външноикономическата среда. В компетентност на Агенция „Митници“ е възложено осъществяването на контрол относно спазването на наложените забрани за износ, включително по отношение на изделия с двойна употреба и военни стоки, контрол при ограниченията при внос, подпомагането на хуманитарната помощ, чрез митнически облекчения и „зелени коридори“ за движение и т.н.. Това налага въвеждането на нов подход при управлението на осъществявания контрол при условията на кризисни ситуации, който да подобри управлението на риска и контрола на място, чрез прилагането на нови дигитални решения, адекватни на съпътстващите условия.

От съществено значение е географското положение на страната между Азия и Европа, което предопределя потока на товари и стокообмена. През Република България преминават пет стратегически трансевропейски коридора (№№ 4, 7, 8, 9 и 10). Военният конфликт в Украйна и променената геополитическа обстановка наложиха логистично пренасочване на стоките от северните транспортни коридори към Република Турция, което през последните години значително повиши броя на преминаващите товарни автомобили през водещите за Република България гранични митнически пунктове. Допълнителен фактор за нарастващия трафик е липсата на транспортен коридор през Република Гърция по направление Турция –

Гърция – Северна Македония – Сърбия.

Анализи отчетоха, че към настоящия момент инфраструктурата на българските ГКПП е с капацитет 2.5 млн. тежкотоварни средства, изправена пред предизвикателството да обслужва почти двойно надхвърлящ капацитетът ѝ трафик, който, ако запази настоящите темпове на растеж, до 2030 г. ще достигне почти 10 млн. товарни превозни средства.

Увеличеният трафик предполага и нарастване на натиска от опити за контрабанда по външните граници. Статистиката показва, че 60.64% от задържанията на наркотици от страна на митническите органи на държавите членки на ЕС на външни сухопътни граници за периода 2018 – 2023 г. са на четири български митнически пункта, обслужващи трансевропейските транспортни коридори – Капитан Андреево, Калотина, Лесово и Гюешево. В същото време резултатът за 2024 г. от над 10 тона задържани наркотични вещества, показва в сравнение с 2023 г. увеличение с 25% по отношение на иззетите количества и над 20% при броя на констатираните нарушения.

Като съпостави мисията на европейските митнически администрации, геополитическите реалности, развитието на международната търговия и рисковете за сигурността на гражданите, бизнеса, държавата и Европейския съюз, през 2024 г. Агенция „Митници“ формулира и постави началото на реализирането на стратегия за изграждане на интегрирани ГКПП, които едновременно да осигуряват високо ниво на сигурност и бърза обработка за легалния бизнес.

Тази стратегия предвижда едновременно и координирано:

- ✓ Развитие на инфраструктурата, както на ГКПП, така и във вътрешността на страната, за да осигури възможност за щателен контрол без струпване на граничните пунктове. Тази стратегия е изключително важна в условията на Шенгенското пространство, което предполага безпрепятствено преминаване през вътрешните гранични преходи.
- ✓ Изграждане на съвременни технологични решения от гледна точка както на хардуер, така и на софтуер върху Cloud архитектура, организирани в интегрирани, взаимосвързани и оптимизирани системи.
- ✓ Изграждане на аналитичен капацитет с използване на изкуствен интелект (AI) и машинно обучение (ML) за обработка на големи бази данни с цел повишаване на ефективността.
- ✓ Развитие на човешкия капитал чрез подбор, изграждане на стабилна работна среда и обучение.
- ✓ Модернизиране на административната структура в насока изграждане на двустепенна система за контрол и концентриране на звената на основата на конкретни функции, а не на предметни области, което ще повлияе положително върху ефективността на работния процес.

Много от дейностите започнаха, а някои отбелязаха съществен напредък през изтеклата 2024 г., както е видно от следващите части на Годишния отчет на Агенция „Митници“.

ПРИХОДИ ОТ АКЦИЗИ, ДДС ПРИ ВНОС И МИТА ПРЕЗ 2024 ГОДИНА

През 2024 г. касовите постъпления от акцизи, ДДС при внос, мита и глоби, събрани от Агенция „Митници" са в размер на 13 803.1 млн. лева. Въпреки предизвикателствата, обусловени от макроикономическата среда, както и от усложнената геополитическа обстановка, събраната сума е с 1 300.8 млн. лева (10.4%) повече от приходите от акцизи, ДДС при внос, мита и глоби през 2023 година (Таблица 1) и 99.9% изпълнение на плана за 2024 г.

Приходи	Изпълнение 2023 г.	Годишен план 2024 г.	Изпълнение 2024 г.	% на изпълнение на плана	Спрямо 2023 г.	
					разлика	%
ОБЩО:	**12 502.2**	**13 823.3**	**13 803.1**	**99.9%**	**1 300.8**	**10.4%**
Акцизи	6 148.0	6 445.0	6 904.7	107.1%	756.8	12.3%
ДДС при внос	6 021.6	7 000.0	6 551.3	93.6%	529.7	8.8%
Мита	322.7	370.0	339.0	91.6%	16.3	5.1%
Глоби, санкции и други приходи	10.0	8.3	8.1	97.2%	-2.0	-19.5%

Таблица 1. Приходи на Агенция „Митници" за 2024 г. (млн. лева)

В структурно отношение, ръст спрямо 2023 г. се отчита при всички видове данъци: акциз (12.3%), ДДС при внос (8.8%) и мита (5.1%). Спад се наблюдава единствено при постъпленията от глоби, санкции, лихви и други приходи (19.5%).

Като по-значими фактори, които оказваха съществено влияние върху размера на данъчните и неданъчни приходи, администрирани от митническата администрация през 2024 г. могат да бъдат посочени:

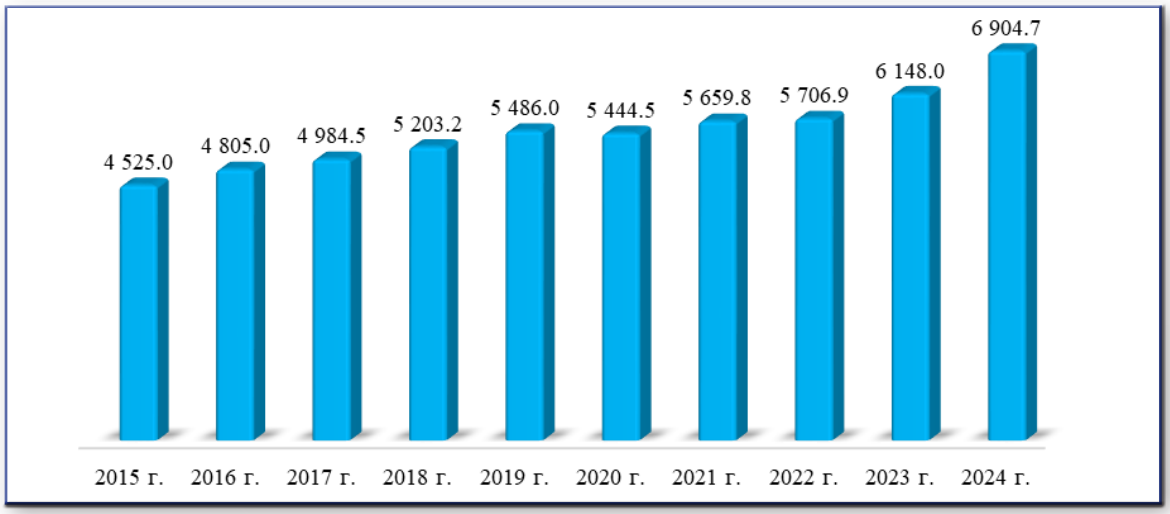
- Ускоряване на растежа на частното потребление;
- Промени в националното законодателство, касаещи данъчната политика в областта на облагането на акцизни стоки (увеличаване на акцизните ставки за тютюна и тютюневите изделия);
- Мерки на общностната търговска политика с инцидентен или постоянен характер:
  - мерки срещу Русия (забрана за внос на петрол и горива, внос на ядрено гориво, въглища и други продукти, ограничения за износ на определени стоки към Русия);
  - мерки за подкрепа на Украйна (либерализация на търговията и суспендиране на ставките за мита);

- мерки за въвеждане на антидъмпингови мита и др.;
- Трудно предвидими фактори от геополитически и икономически характер, свързани със забавения икономически растеж в редица страни от еврозоната, развитието на военната инвазия на Русия в Украйна, усложнената ситуация в Червено море, Близкия Изток и други военни конфликти, които водят до нарушаване на веригите за доставки на стоки от трети страни и съответно рефлектират върху стойността на вноса и постъпленията от ДДС при внос и мита.

Като ефект от тези и всички останали фактори на икономическата среда прогнозата на МФ за ръст на БВП през 2024 г. от 3.2% в началото на годината се редуцира до 2.2% в актуализираната есенна макрорамка. Прогнозата за ръст във вноса на стоки и услуги от 6.3% в началото на годината се съкрати до 4.1% в актуализираната есенна макрорамка, като по предварителни данни на НСИ вносът на стоки в България за периода януари – октомври 2024 г. е нараснал с едва 0.2% спрямо същия период на предходната година. Отчетеното повишение се дължи изцяло на вноса от трети страни – ръст от 7.1%, докато вносът от ЕС спада с 4.5%. Общият износ на България остава под нивата на 2023 г. като за периода януари – октомври 2024 г. намалява с 3.1% спрямо същия период на предходната година.

Същевременно, приходите от акцизи, които не са пряко уязвими от промените в цените и инфлацията като фактор на икономическата среда, бележат значителен ръст от 756.8 млн. лева през 2024 г. и достигат рекордните 6 904.7 млн. лева. Близо 30.0% (226.9 млн. лева) от реализирания ръст се дължи на въведените по-високи акцизни ставки за тютюн и тютюневи изделия и добавянето на нови продукти за пушене през 2024 година. Приблизително 455.8 млн. лева (60.2%) от реализирания ръст в приходите от акциз през 2024 г. е следствие от увеличеното потребление на акцизни стоки в сраната.

Графика 1. Приходи от акциз за периода 2015 г. – 2024 година (млн. лева)

Източник: Агенция „Митници"

ПРИХОДИ ОТ АКЦИЗ

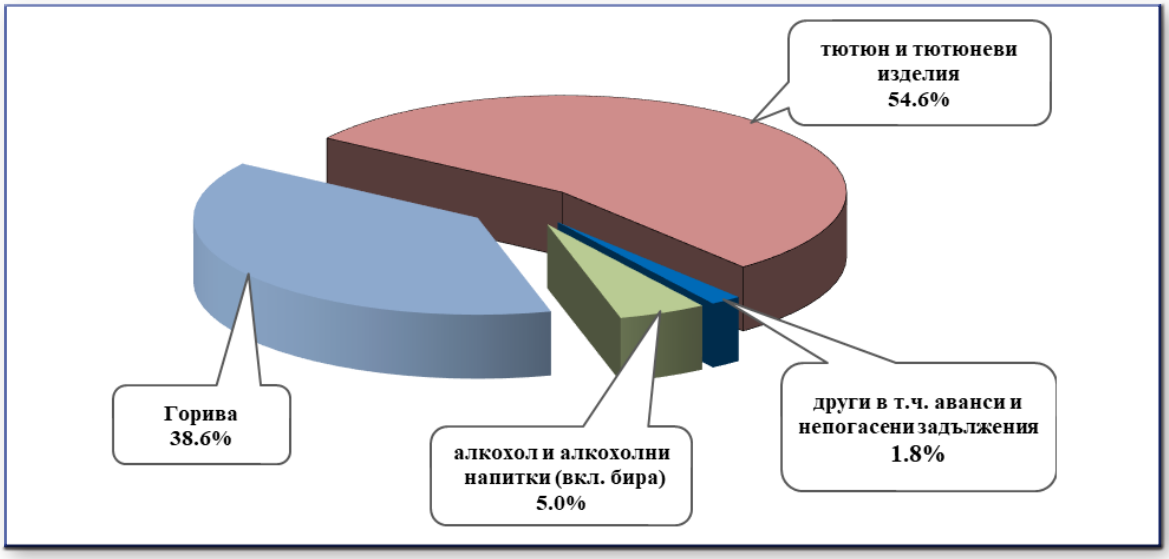
През 2024 г. касовите постъпления от акциз са в размер на 6 904.7 млн. лева, което представлява 107.1% изпълнение на приходите от акциз, заложени в Закона за държавния бюджет на Република България за 2024 година. Събраната сума е със 756.8 млн. лева (12.3%) над приходите за 2023 г. и с 459.7 млн. лева (7.1%) над планираните за 2024 година.

Във връзка с прилагането на схема за държавна помощ „Помощ под формата на отстъпка от стойността на акциза върху газьола, използван в първичното селскостопанско производство" през 2024 г. на Министерство на земеделието е преведена сума в размер на 100.0 млн. лева., с 0.003 млн. лв. по-малко спрямо 2023 година.

През 2024 г. 99.8% от приходите от акциз са формирани от сделки в страната и 0.2% от внос, като в структурата на приходите от акциз по групи стоки се отчита следната динамика:

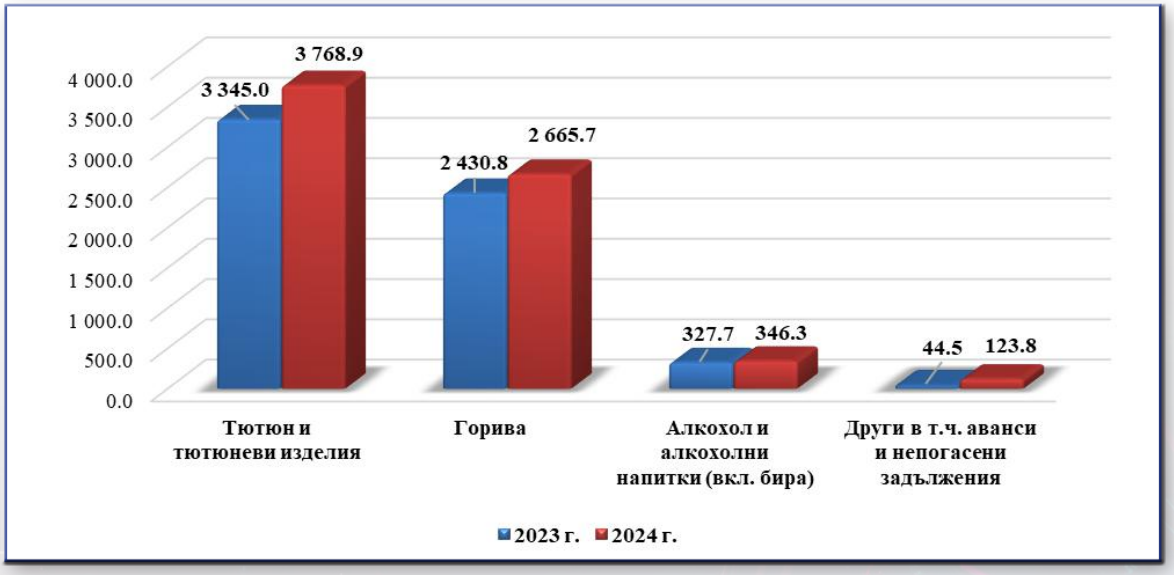
– касовите приходи от акциз за тютюн и тютюневи изделия нарастват с 12.7% (424.0 млн. лева), а делът им в общите акцизни постъпления се увеличава от 54.4% през 2023 г. на 54.6% през 2024 г.;
– касовите приходи от акциз за горива нарастват с 9.7% (234.9 млн. лева), а делът им в общите акцизни постъпления намалява от 39.5% през 2023 г. на 38.6% през 2024 г.;
– касовите приходи от акциз при алкохола, алкохолните напитки и бирата нарастват с 5.7% (18.6 млн. лева), а делът им в общите акцизни постъпления намалява от 5.3% през 2023 г. на 5.0% през 2024 г.;
– касовите приходи от акциз при другите акцизни стоки нарастват с 14.4% (5.2 млн. лева), а техният дял в общите касови приходи от акциз се запазва на нивата от 2023 г. – 0.6 %;

Графика 2. Структура на касовите приходи от акцизи по групи стоки през 2024 година

Източник: Агенция „Митници"

Графика 3. Касови приходи от акциз по групи стоки за 2023 г. и 2024 година (млн. лева)

Източник: Агенция „Митници"

Приходи от акцизи за горива

Касовите приходи от акциз за горива през 2024 г. са в размер на 2 665.7 млн. лева, нарастват с 9.7% (234.9 млн. лева) в сравнение с 2023 г. и изпреварват заложените суми в годишния план за 2024 г. с 4.9% (124.3 млн. лева). Определящи за положителните резултати при касовото изпълнение на приходите от акциз за горива през 2024 г. са постъпленията през втората половина на годината, когато техният размер изпревари със 98.1 млн. лева (7.4%) събраните суми през второто полугодие на 2023 г. и със 164.2 млн. лева (13.1%) събраните суми през първата половина на 2024 година. Влияние върху отчетения резултат оказаха отменените (в сила от 01.08.2023 г.) разпоредби на §6б от ПЗР на ЗАДС, с които се прилагаше намалена акцизна ставка за облагане на втечнен нефтен газ и природен газ, предназначени за потребление като моторно гориво, както и за енергийните продукти, вложени при комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия.

► Газьол

Приходите от акциз за газьол формират основната част от брутните приходи от акцизи за горива (69.2% дял). Брутният размер на акциза за тази стока през 2024 г. е 2 037.4 млн. лева, което е с 68.9 млн. лева (3.5%) повече спрямо 2023 година. Обложените с акциз количества газьол през 2024 г. са 3 164.2 млн. литра, с 3.4% (104.5 млн. литра) повече от количествата през предходната година. Отчита се спад (2.7%) на възстановения акциз за газьол, като през 2024 г. са възстановени 108.9 млн. лева, при 111.8 млн. лева през 2023 година. Сумата на акциза за газьол, ефективно постъпила в държавния бюджет през 2024 г. (касово изпълнение) е 1 928.5 млн. лева, което е със 71.9 млн. лева (3.9%) над събраната сума през 2023 година.

► Бензин

Приходите от акциз за бензин представляват 18.3% от брутните приходи от акцизи за горива. Произведените и внесени количества бензин, за които е заплатен акциз през разглеждания период са 772.1 млн. литра, което представлява ръст от 7.5% спрямо обложените през 2023 г. количества. Ефективно постъпилата сума от акциз за бензин през 2024 г. е в размер на 539.4 млн. лева, с 37.0 млн. лева (7.4%) над събраната сума през 2023 година.

► Керосин

Брутните приходи от акциз за керосин през 2024 г. са в размер на 193.5 млн. лева и нарастват с 0.5% (0.9 млн. лева) в сравнение с 2023 г., докато размерът на възстановения акциз за керосин намалява с 13.8% (168.5 млн. лева през 2024 г. при 195.6 млн. лева през 2023 г.). Нетната сума на акциза за керосин през 2024 г. е 25.0 млн. лева.

► Втечнен нефтен газ

Приходите от акциз за втечнен нефтен газ заемат 4.7% от брутните приходи от акцизи за горива през 2024 година. Ефективно постъпилите суми от акциз са в размер на 138.7 млн. лева, като се отчита ръст от 183.1% спрямо 2023 г. или 89.7 млн. лева като резултат от отмяната на §6б от ПЗР на ЗАДС.

► Природен газ

Брутните приходи от акциз за природен газ през 2024 г. са в размер на 29.0 млн. лв., с 8.3 млн. лева (40.4%) над събраните през 2023 година. И при този енергиен продукт ръстът на приходите от акциз се формира основно като резултат от отмяната на §6б от ПЗР на ЗАДС. През 2024 г. количествата природен газ, освободени за потребление на територията на страната, възлизат на 114.0 млн. гигаджаула, което е със 7.3% повече спрямо количествата през 2023 година.

Приходи от акцизи за тютюн и тютюневи изделия

Нетните приходи от акциз за тютюн и тютюневи изделия през 2024 г. достигнаха 3 768.9 млн. лева и отчетоха рекорден ръст от 12.7% (424.0 млн. лева) спрямо нетните приходи от акциз през предходната 2023 г. (3 345.0 млн. лева).

Три са основните фактори, които са определящи за този резултат:

1.2.1 Увеличаване на акцизните ставки за облагаемите продукти в групата на тютюна и тютюневите изделия. Като пряк ефект, мярката за увеличаване на акцизните ставки за продуктите от групата на тютюна и тютюневите изделия доведе до допълнителни приходи от акциз през 2024 г. в размер на 226.9 млн. лева;

1.2.2 Увеличаване на количествата тютюн и тютюневи изделия, освободени за потребление на територията на страната. По експертна оценка, допълнителните приходи от акциз през 2024 г. като резултат от ръста на освободените за потребление количества тютюн и тютюневи изделия достигат 194.4 млн. лева;

1.2.3 Добавяне на нови продукти за пушене в групата на тютюна и тютюневите изделия, като подлежащи на облагане с акциз. В резултат на определянето на акцизни ставки за нови продукти за пушене (НТИ със съдържание, различно от тютюн) през 2024 г. са събрани допълнително 2.8 млн. лева.

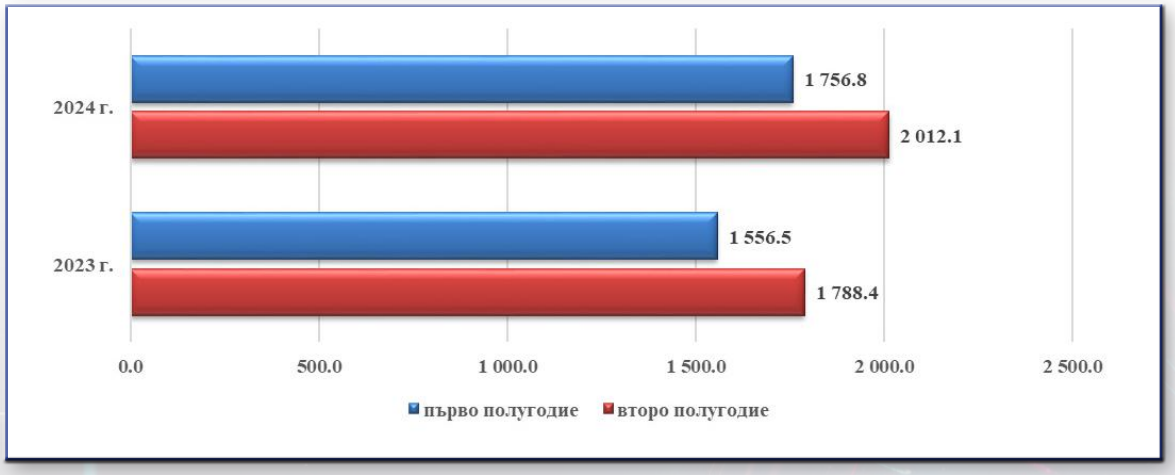
Основната част (53.4%) от приходите от акциз за тютюн и тютюневи изделия се реализира през второто полугодие на 2024 година. Приходите от акциз за тютюн и тютюневи изделия през второто полугодие на 2024 г. превишават, както събраните суми през сравнимия период на 2023 г., така и тези, събрани през първото полугодие на 2024 година (графика 4).

Количествата на обложените с акциз цигари през 2024 г. нарастват със 7.0% (от 16 826.8 млн. къса за 2023 г. на 18 012.4 млн. къса за 2024 г.). Средните ставки на акциза при цигарите са съответно 184.53 лева/1000 къса за 2023 г. и 194.98 лева/1000 къса за 2022 г. (ръст от 5.7%). Среднопретеглената продажна цена за потребителска опаковка (кутия цигари – 20 къса) нараства с 8.2% (0.46 лв.) от 5.65 лв. за 2023 г. до 6.11 лв. за 2024 година.

През 2024 г. количествата тютюн за пушене, обложени с акциз, намаляват с 1.6% спрямо 2023 г. (от 513.8 тона през 2023 г. до 505.8 тона през 2024 г.). Осреднената акцизна ставка на тютюна за пушене през 2024 г. нараства с 13.2% (от 159.81 лв./кг през 2023 г. до 180.87 лв./кг през 2024 г.). Нетните приходи от акциз за тютюн за пушене през 2023 г. са в размер на 91.3 млн. лева, с 9.3 млн. лева (11.3%) над събраните през 2023 година.

Събраните приходи от акциз за нагреваеми тютюневи изделия през 2024 г. (вкл. със съдържание, различно от тютюн) са в размер на 149.2 млн. лева, с 0.3 млн. лева (0.2%) под събраните през 2023 година. Осреднената акцизна ставка за нагреваемите тютюневи изделия през 2024 г. нараства с 21.2% (от 265.45 лв./кг през 2023 г. до 321.78 лв./кг през 2024 г.), а освободените за потребление количества намаляват със 17.7% (от 563.4 тона през 2023 г. до 463.8 тона през 2024 г.).

Графика 4. Приходи от акциз за тютюн и тютюневи изделия по полугодия на 2023 г. и 2024 година (млн. лева)

Източник: Агенция „Митници"

Приходи от акцизи за алкохол, алкохолни напитки и бира

Нетните приходи от акциз за алкохол, алкохолни напитки и бира през 2024 г. възлизат на 346.3 млн. лева и отчитат ръст от 5.7% (18.6 млн. лева) спрямо 2023 година. Групата стоки формира 5.0% от общите приходи от акциз.

Ръстът на приходите от акциз при тази група акцизни стоки се определя на първо място от нарастването на касовите постъпления от акциз за алкохолни напитки (4.5%, 11.2 млн. лева). Количествата алкохолни напитки, за които е заплатен акциз (с приложена ставка различна от нула лева) през 2024 г. нарастват с 5.1% спрямо 2023 година.

Постъпленията от акциз за бира през 2024 г. са 74.6 млн. лева, като се отчита ръст от 1.6% (1.2 млн. лева) спрямо събраните приходи през предходната година. Приходите от акциз за бира имат сравнително малък дял (1.1%) в общите постъпления от акцизи.

ПРИХОДИ ОТ ДДС ПРИ ВНОС

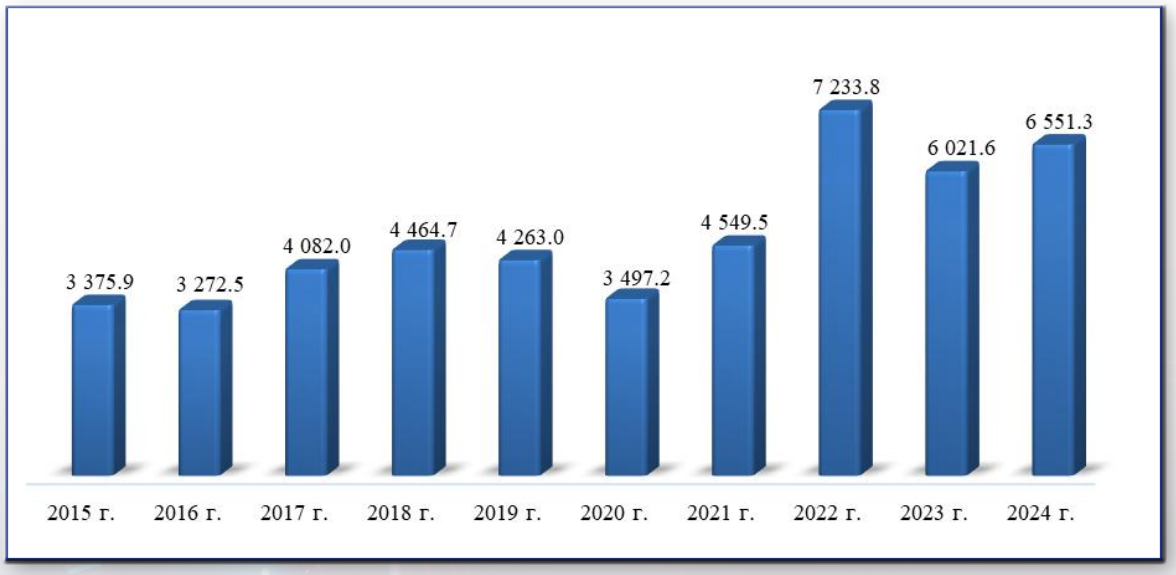
Постъпленията от ДДС при внос на стоки през 2024 г. са в размер на 6 551.3 млн. лева и представляват 93.6% изпълнение на плана за годината и са с 529.7 млн. лева (8.8%) повече от събраните през 2023 година.

Агенция „Митници“ не събира ДДС при внос за около 30% от внасяните от трети страни стоки (различни от суров нефт и мазут) – напр. отложено начисляване на ДДС при внос, режим „Активно усъвършенстване“, природен газ, транспортиран по газопроводи и др.

След 01.07.2019 г. е въведена възможността за отложено начисляване на ДДС от вносител при внос на стоки от трети страни, в съответствие с разпоредбата на чл. 167а от Закона за данък върху добавената стойност.

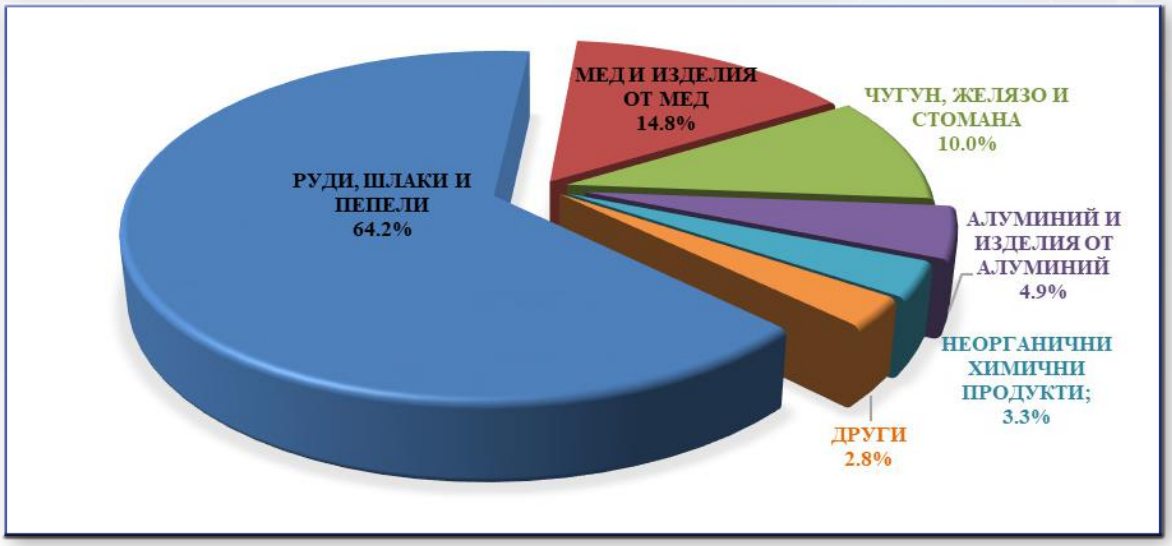
Ефектът от прилагането на този режим през 2024 г. е неначислен ДДС при внос в размер на 1 600.4 млн. лева – с 260.8 млн. лева (19.5%) повече спрямо 2023 година. Стоките с най-значителен дял са: стоки от глава 26 по КН (Руди, шлаки и пепели) – 1 028.2 млн. лева и стоки от глава 74 по КН (Мед и изделия от мед) – 237.0 млн. лева. Общо 64 икономически оператори са се възползвали през 2024 г. от възможността да отложат начисляването на ДДС при внос.

Графика 5. Приходи от ДДС при внос за периода 2015 – 2024 година (млн. лева)

Източник: Агенция „Митници”

Графика 6. Относителен дял на стоките (глави по КН) според размера на ДДС с отложено начисляване

Източник: Агенция „Митници"

Деклариран ДДС при внос по групи стоки, съобразно Класификатора на широките икономически категории (ВЕС)

Разглеждайки декларирания ДДС при внос по групи стоки, съобразно Класификатора на широките икономически категории (ВЕС) през 2024 г. спрямо 2023 г. се наблюдава повишение при всички групи стоки.

Отчита се повишение на индекса на цените на стоките, обложени с ДДС при внос, с 3.1% и на количествата с 5.0%. Ръстът на цените се дължи основно на по-високата цена на суровия петрол през 2024 г. спрямо 2023 година. При стоки без суров нефт се наблюдава понижение на цените с 1.4%, докато количествата се увеличават с 5.1% спрямо 2023 година.

Храни и напитки

Начисленият ДДС при внос през 2024 г. от храни и напитки е в размер на 666.4 млн. лева, с 86.8 (15.0%) повече спрямо 2023 година. Наблюдава се ръст на количествата на стоките, обложени с ДДС при внос, със 7.1%. Индексът на цените се повишава постепенно от началото на годината и достига 7.4%. С най-висок темп се покачва цената на какаото и продуктите от какао – с 48.8%. Съгласно новата политика на Комисията, в ЕС може да се внася

Таблица 2. Изменение на декларирания ДДС при внос по групи стоки и изчислени индекси през 2023 година

Групи стоки	Изменение на начисления ДДС (в %) 2024 г./2023 г.	Отн. дял (в %)	Индекс на цени при внос (XII.2023=100)	Индекс на физическия обем при внос (XII.2023=100)
Храни и напитки	15.0	10.3	107.4	107.1
Промишлени доставки	1.2	28.1	95.7	105.7
Горива и смазочни материали	17.1	26.5	115.3	101.6
Инвестиционни стоки	1.0	17.9	96.6	104.5
Транспортно оборудване	2.6	5.7	98.6	104.1
Потребителски стоки	6.6	9.4	100.5	106.1
Общо:	**8.3**	**100.0**	**103.1**	**105.0**

Източник: Агенция „Митници"

какао само от одобрени ферми, което свива значително предлагането на тази стока и води до повишаване на цените.

Промишлени доставки

През 2024 г. е начислен ДДС при внос на стоки - промишлени доставки в размер на 1 816.3 млн. лева, ръст от 21.0 млн. лева (1.2%). Индексът на цените на промишлените доставки, обложени с ДДС при внос, намалява с 4.3%, а индексът на количествата се увеличава с 5.7%.

Най-значимо е повишението в начисления ДДС при внос на стоки от глава 39 по КН (Пластмаси и пластмасови изделия) – ръст от 23.9 млн. лева (9.4%) в резултат основно на увеличения внос на суровина за производство на пластмасови бутилки.

Най-голям спад се набюдава при декларирания ДДС при внос на стоките от глави по КН 38 „Различни видове продукти на химическата промишленост“ (43.9%) и 15 „Мазнини и масла от животински, растителен или микробен произход…“ (59.8%) поради променена структура на вноса и пренасочване към други продукти от страна на дружествата.

Горива и смазочни материали

През 2024 г. начисленият ДДС при внос на горива и смазочни материали е в размер на 1 708.7 млн. лева, със 17.1% (249.4 млн. лева) повече спрямо предходната година. Цените на стоките, обложени с ДДС при внос, се повишават с 15.3%, а количествата с 1.6%.

Считано от 01.03.2024 г. се отменя дерогацията, предоставена на България за внос на суров петрол и нефтопродукти с произход Русия, след като още от първия ден на 2024 г. влезе в сила и забрана за износ на нефтопродукти, получени от суров нефт, внесен въз основа на дерогацията. В резултат се постигна диверсификация на източниците, от които се внася суров петрол, разширяват се пазарите за произведени в България горива и нарастват внесените количествата.

Касовите постъпления от суров петрол по подадени митнически декларации се увеличават с 325.3 млн. лева спрямо 2023 година.

Динамиката на касовите постъпления за ДДС при внос на суров петрол в зависимост от изменението на физическия обем, цената и валутния курс за периода се разпределя, както следва:

– ефектът от увеличението на заплатените количества в барели с 6.5% се изразява в повишение на събраните суми за ДДС при внос със 75.8 млн. лева;
– ефектът от увеличението на цената с 20.4% (от 68.8 долара/барел средно за 2023 г. на 82.8 долара/барел средна цена за 2024 г.), се изразява в повишение на постъпилите суми за ДДС при внос с 255.2 млн. лева;
– ефектът от спада в осреднения валутен курс на долара спрямо лева с 0.4% (от 1.82 лева/USD през 2023 г. на 1.81 лева/USD през 2024 г.) за заплатения през изследвания период суров петрол се изразява в понижение на ДДС при внос с 6.7 млн. лева.

Отмяната на дерогацията води до затруднения по отношение на осигуряването на нови източници за внос на стоки от тарифна позиция 2710 (Нефтени масла или масла от битуминозни минерали, различни от суровите). Отчетен е спад на декларирания ДДС при внос от тези стоки в размер на 27.5 млн. лева спрямо 2023 година.

Наложените ограничения за внос в ЕС на въглища и други продукти с произход Русия (Приложение XXII на Регламент на съвета (ЕС) № 833/2014), както и мерките за намаляване на въглеродните емисии водят до понижение на начисления ДДС при внос на стоки от тарифна позиция 2701 (Каменни въглища; брикети…) с 22.7 млн. лева (65.6%) през периода 2024 г. спрямо 2023 година.

Считано от 20 декември 2024 г. влиза в сила и пълна забрана за внос на стоки от Руската федерация, класирани в кодове по КН 271112, 271113, 271114, 271119 (различни видове нефтен газ) и 7202, на основание чл. 3вб от Регламент (ЕС) № 833/2014. През 2024 г. не е идентифициран пряк ефект от тази мярка и се очаква нейното отражение да се прояви през 2025 година.

Инвестиционни стоки и транспортно оборудване

Декларираните суми от ДДС при внос при инвестиционни стоки през 2024 г. са в размер на 1 154.0 млн. лева, като се регистри-

ра повишение с 11.3 млн. лева (1.0%) спрямо 2023 година. Наблюдава се увеличение на внесените количества с начислен ДДС при внос с 4.5% и понижение на цените с 3.4%. През 2024 г. се преустановяват доставките на свежо ядрено гориво от Русия, което води до 32.6 млн. лева по-малко ДДС при внос от трети страни.

От внос на транспортно оборудване през 2024 г. са начислени 367.5 млн. лева, с 9.3 млн. лева (2.6%) повече в сравнение с 2023 година. Индексът на физическите обеми на внесено транспортно оборудване, обложено с ДДС при внос, се увеличава с 4.1%, а индексът на цените намалява с 1.4% спрямо 2023 година.

Потребителски стоки

През 2024 г. декларираните суми за ДДС при внос на потребителски стоки са в размер на 608.3 млн. лева като се увеличават с 37.7 млн. лева (6.6%) в сравнение с 2023 година. Количествата на стоките с ДДС при внос показват повишение с 6.1%, а цените с 0.5%.

Пратки с незначителна стойност

Считано от 01.07.2021 г. всички пратки, внасяни в ЕС от трета страна, подлежат на облагане с ДДС, независимо от тяхната стойност. Подадените декларации на ниво стока за пратки с незначителна стойност през 2024 г. намаляват с 30.4% спрямо 2023 година поради реорганизация в структурата на работа на някои доставчици. Същевременно начисленият ДДС при внос от тези пратки се увеличава с 1.9 % през 2024 г. спрямо 2023 г. поради по-високата средна стойност за пратка.

ПРИХОДИ ОТ МИТА

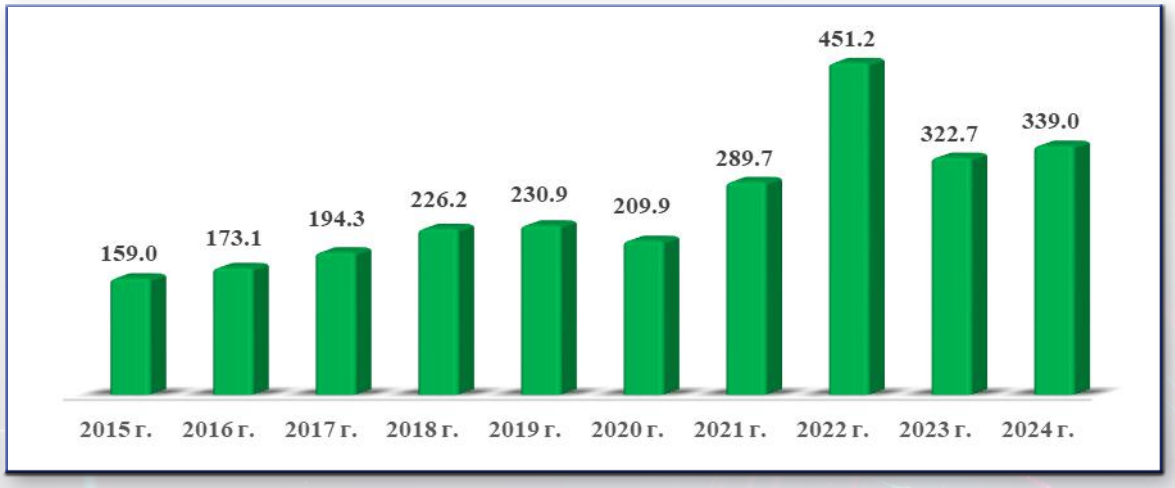
Приходите от мита са традиционен собствен ресурс на ЕС и законодателството, което се прилага за тях е изцяло на ниво ЕС.

През 2024 г. постъпленията от мита при внос на стоки от трети страни са в размер на 339.0 млн. лева, с 16.3 млн. лева (5.1%) повече спрямо 2023 г. и с 8.4% (31.0 млн. лева) под планираните за годината 370.0 млн. лева в изпълнение на ЗДБРБ за 2024 година. Значително нарастване на приходите от мита се наблюдава през второто полугодие, като през този период са формирани 58.7% (198.8 млн. лева) от размера на годишните приходи. Най-високи са постъпленията от мита, отчетени през месеците септември (38.5 млн. лева) и октомври (39.0 млн. лева), които надхвърлят отчетените средномесечни приходи (28.2 млн. лева) на годишна база, съответно с 36.3% и 38.1%.

За формирането на посочените приходи позитивно влияние оказват и установените с решения на митническите органи и погасени през отчетната година 21.5 млн. лв. задължения за мита при внос на стоки, възникнали през предходни години.

Показателите, които се използват за оценка на динамиката на приходите от мита при вне-

Графика 7. Приходи от мита при внос за периода 2015 г. - 2024 година (млн. лева)

Източник: Агенция „Митници"

сените стоки, обложени със ставка на митото, различна от „0“ имат различна динамика през 2024 г. спрямо 2023 година. Количествата на внесените стоки, обложени със ставка на митото, различна от „0“ намаляват с 10.2%, осредненатa статистическа стойност за кг внесена стока нараства с 13.9% и осредненатa ставка на митото, приложена за облагане на внесените от трети страни стоки намалява с 2.0%.

Водещите групи стоки, обложени със ставка, различна от „0“, при които през 2024 г. се регистрира най-голям размер на приходите от мита са:

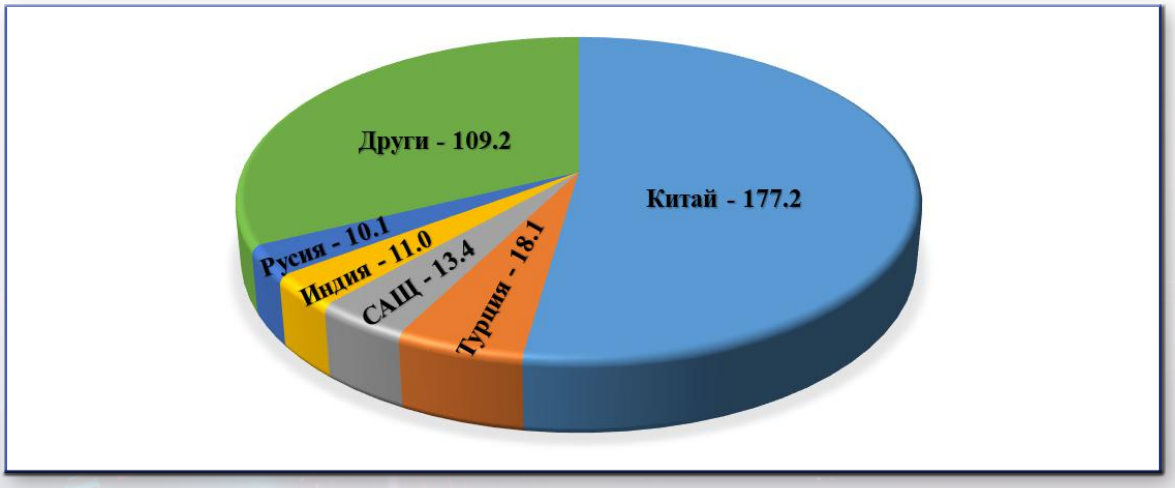
- стоки от глава 84 по КН (… котли, машини, апарати и механизми; части за тези машини или апарати) – 32.4 млн. лева (ръст от 15.2%, 4.3 млн. лева);
- стоки от глава 39 по КН (Пластмаси и пластмасови изделия) – 29.9 млн. лева (ръст от 1.7%, 0.5 млн. лева);
- стоки от глава 87 по КН (Автомобилни превозни средства, трактори, мотоциклети и велосипеди и други сухопътни превозни средства, техните части и принадлежности…) – 29.3 млн. лева (ръст от 1.8%, 0.5 млн. лева);
- стоки от глава 85 по КН (Електрически машини и апарати, електроматериали и техните части…) – 27.6 млн. лева (ръст от 7.6%, 1.9 млн. лева);
- стоки от глава 76 по КН (Алуминий и изделия от алуминий) – 17.8 млн. лева (спад от 8.8%, 1.7 млн. лева).

Посочените пет групи стоки формират 42.6% от начислените приходи от мита през 2024 година.

През 2024 г. вносът на шест определени групи стоки оказва негативно влияние, което е определящо за постигнатите резултати по отношение приходите от мита. Тези групи стоки обхващат вноса на биодизел, ориз, мазнини и масла от животински, растителен или микробен произход и продукти от тяхното разпадане, обработени мазнини за хранителни цели, амоняк, алуминий и изделия от алуминий и торове. Посочените групи стоки формират в номинално изражение изоставане от близо 18.8 млн. лева спрямо 2023 година.

В зависимост от произхода на внасяните стоки, най-голям е делът на начислените приходи от мита при внос на стоки от Китай. Декларираната сума за 2024 г. е 177.2 млн. лева, което представлява 55.0% от всички мита, като за отчетната година приходите от мита за стоки, внесени от Китай бележат ръст спрямо 2023 г. с 0.9%. На второ място са приходите от мита при внос на стоки с произход Турция – 18.1 млн. лева, 5.6% дял и ръст от 31.0% спрямо 2023 година. Следват приходите от мита за стоки, внесени от САЩ (13.4 млн. лева приходи, 4.2% относителен дял и ръст от 4.4%), Индия (11.0 млн. лева приходи, 3.4% относителен дял и спад от 1.6%) и Русия (10.1 млн. лева, 3.2% дял и спад от 43.6%). Вносът от петте водещи държави формира 71.4% от начислените приходи от мита при внос на стоки от трети страни.

Графика 8. Приходи от мита по държави на произход за януари – декември 2024 година (млн. лева)

Източник: Агенция „Митници”

МИТНИЧЕСКИ, АКЦИЗЕН И ВАЛУТЕН КОНТРОЛ И ПРЕВЕНЦИЯ

През 2024 г. митническите органи при осъществяване на контролните си функции по разкриване и предотвратяване на митнически, валутни и акцизни нарушения, са образували административнонаказателни преписки по съставените общо 8 322 акта за установяване на административни нарушения. Броят на сключени споразумения за прекратяване на административнонаказателни производства е 1135.

Броят на съставените актове за установяване на митнически нарушения по Закона за митниците през 2024 г. е 6 032. За установените нарушения по Валутния закон са съставени 87 акта за установяване на административни нарушения. По Закона за акцизите и данъчните складове съставените актове за установяване на административни нарушения са 1 602 броя. Контролните действия на митническите органи са дали своя резултат и при установяването на административни нарушения по пътищата, като броят на съставените актове по Закона за движение по пътищата е 593. По Закона за тютюна, тютюневите и свързаните с тях изделия, митническите органи са установили 4 административни нарушения, по които са съставени актове. По Закона за административното регулиране на икономическите дейности, свързани с нефт и продукти от нефтен произход, митническите органи са установили едно административно нарушение, по което е съставен акт. Митническите органи са установили и 3 нарушения по Закона за експортния контрол на продукти, свързани с отбраната и изделия и технологии с двойна употреба.

По реда на Наказателно-процесуалния кодекс са образувани общо 384 досъдебни производства за престъпления, по които Агенция „Митници“ има компетентността да разследва. За престъпления по чл. 234 от НК са образувани 107 досъдебни производства, за престъпления по чл. 242 от НК са образувани 209 досъдебни производства, за престъпления по чл. 242а от НК са образувани 6 броя досъдебни производства, за престъпления по чл. 251 от НК са образувани 61 досъдебни производства, и за престъпления по чл. 255 от НК е образувано едно досъдебно производство.

БОРБА С НЕЗАКОННОТО РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА АКЦИЗНИ СТОКИ

Тютюневи изделия

В резултат на осъществения контрол през 2024 г. митническите органи са задържали, изземали и обезпечили като доказателство 59.8 млн. къса цигари, 2 817 кг тютюн за пушене, 1 649 л течности за електронни цигари, 721 450 бр. нагреваеми тютюневи изделия и 17 кг заместители на тютюна.

През 2024 г. митническите органи при 9 случая са задържали цигари в количества над 1 млн. къса, предмет на престъпление, като броят случай е сходен в сравнение с миналата година (2023:10). Значимите задържания на цигари са установени в товарни автомобили на външната и на вътрешната граница на страната и представляват 45% от общия обем задържани тютюневи изделия.

Запазва се тенденцията основно да се задържат цигари на външната граница с Р. Турция, с турски акцизен бандерол или duty free, предназначени за разпространение на територията на страните от Западна Европа. На вътрешната граница преобладават случаите на иззети цигари с български акцизен бандерол в превозни средства, пътуващи от България за Западна Европа, нарушаващи

МЕЖДУНАРОДНИ ОПЕРАЦИИ

През месец ноември Агенция „Митници“ участва в международна операция JAD Finestra 4 на FRONTEX за противодействие на незаконния трафик, производство и търговия на тютюневи изделия. В рамките на операцията митнически служители задържаха над 1.3 млн. къса цигари в нарушение на митническото и акцизно законодателство. В инициативата за борба с контрабандата на акцизни стоки взеха участие 12 европейски държави, с подкрепата на Европол, EUBAM, Интерпол и SELEC.

количествените ограничения в акцизното законодателство.

На външна граница са задържани 31.9 млн. къса цигари, 1 309 кг тютюн за пушене, 317 л течности за електронни цигари, 55 930 бр. нагреваеми тютюневи изделия и 12 кг заместители на тютюна.

На вътрешна граница са иззети 26.2 млн. къса цигари, 265 л течности за електронни цигари и 406 800 бр. нагреваеми тютюневи изделия.

Във вътрешността на страната са иззети близо 1.8 млн. къса цигари, 1 481 кг тютюн за пушене, 1 067 л течности за електронни цигари и 258 720 бр. нагреваеми тютюневи изделия.

В рамките на изминалата година най-големите количества иззети цигари са на вътрешните граници на страната. През месец май на ГКПП Кулата – вход, в товарен автомобил пътуващ по документи от Гърция за Литва са открити 6.5 млн. къса цигари укрити в електрическо оборудване. При други два случая на ГКПП Никопол – изход и ГКПП Дунав мост – Русе – изход, през месеците юли и август, са иззети съответно 6 млн. къса и 6.2 млн. къса цигари в товарни автомобили пътуващи по документи за Чехия и Германия.

Алкохол и алкохолни напитки

През 2024 г. са извършени над 2 700 проверки в обекти, представляващи данъчни складове, специализирани малки обекти за дестилиране (СМОД), обекти за винопроизводство на независими малки винопроизводител, обекти за търговия на едро и дребно, частни имоти, питейни заведения, обекти за настаняване и др. Контролни действия са осъществени с цел предотвратяване на извършването на закононарушения, свързани с производството, съхранението, реализацията и движението на етилов алкохол, дестилати и алкохолни напитки. Над 100 от проверките са осъществени съвместно с органите по приходите на НАП. В рамките на посочения период при съвместните контролни действия с органите на НАП са иззети общо 26 732 л етилов алкохол (ракия), като повечето (или около 99%) от установените нарушения са с извършени контролни покупки от страна на митническите органи („таен клиент“).

В хода на осъществените контролните действия в 515 случая са идентифицирани данни за извършени нарушения във връзка с прилагане на Закона за акцизите и данъчните складове и правилника за неговото прилагане.

Обезпечени като доказателства (чрез изземване или запечатване) са общо: 58 715 л етилов алкохол и високоалкохолни напитки, 3 620 л бира и 6 263 л вино.

През юли и август служителите на Агенция „Митници“ и на НАП за първи път извършиха съвместна акция в района на българското Черноморие, като се проверяваха места за настаняване, места за развлечения и функциониращи специализирани малки обекти за дестилиране (СМОД). В резултат на извършените контролни действия са установени 27 нарушения на акцизното законодателство, като отделно са об-

разувани 3 досъдебни производства. Общото количество иззет алкохол включително и такъв, облепен с акцизни бандероли с изтекъл срок на валидност за посочения период, е 9 782 литра. Иззетият алкохол е преобладаващо наливен – намерени са 8 141 литра наливен алкохол с неясен произход и качество.

През лятото, както и през есенния сезон, обичаен за изваряване на ракия, активни проверки се извършваха и на така наречените „казани". При повечето от проверяваните СМОД са образувани административно-наказателни производства за неиздаване на справки-декларации за вида и количеството на приетите плодове за изваряване и за неиздаване на документи за начисления акциз по реда на ЗАДС, след изваряване.

Основните нарушения, установени в данъчните складове за производство на алкохол и алкохолни напитки, са свързани с несъответствие между документалната наличност и фактически установените от митническите органи и органите по приходите количества акцизни стоки и материали.

Все по-често се наблюдава практика при производството на алкохолни напитки и вина да се използват стафиди и глюкозен сироп като суровина за производство (дестилиране) на етилов алкохол (ракия) и вино, което предполага кратка периодичност при производството на алкохол със съмнителни качества и в големи обеми. Само в един от обектите за дестилиране, в прикрити помещения и контейнер са установени над 15 000 кг от този материал за ферментация, а в два от големите данъчни склада за производство на тихи вина, са установени огромни количества стафиди, предназначени за производство на тихи вина (над 64 000 кг), без същите да притежават документи за произход.

Енергийни продукти

През 2024 г. митническите служители са обезпечили като предмет на нарушение 44 308 л енергийни продукти. В сравнение с предходната година се отчита спад от близо 55% в размера на общото количество енергийни продукти, предмет на нарушение. Намалението в голяма степен се дължи на подобрената като цяло среда в следствие на засиления контрол на митническите органи, съвместно с органите на МВР, НАП и ДАМТН, осъществяван по инициатива и под ръководството на Междуведомствения координационен център за противодействие на контрабандата и контрол на движението на рискови стоки и товари при ГДБОП/МВР (МКЦПККДРСТ). Не на последно място са и мерките, предприети от Агенция „Митници" през 2023 г. и продължили през 2024 г., насочени към предотвратяване производството и разпространението на т.нар. „дизайнерски горива". Същите се изразяват в изграден оперативен обмен на информация с гръцките митнически власти, засилен контрол

МЕЖДУНАРОДНИ ОПЕРАЦИИ

Българската митническа администрация регулярно участва в международни операции в обхвата на EMPACT „Акцизи", насочени към проследяване движенията на територията на ЕС на дизайнерски горива. През 2024 г. Агенция „Митници" се включи в 2 операции - CHAIN BRIDGE 2024/2025/I и AMBER ROAD 2024/2025. Като пряк резултат от провеждането им се отчита събирането на разузнавателна информация, във връзка с български дружества, посредници в тристранни операции на дизайнерски горива.

по отношение енергийните продукти преминаващи през ГКПП с Гърция, както и физическо присъствие на митническите органи при производството и/или експедицията на енергийни продукти от обектите на рискови освободени от акциз крайни потребители (ОАКП).

И през 2024 г. активно се изпълняваха задачите по оперативен план за съвместни контролни действия от структури на МВР и Агенция „Митници“ при въвеждане на петролни продукти на територията на Република България от плавателни средства, които се координираха от МКЦПККДРСТ. Съвместният контрол се осъществява и към настоящия момент при разтоварване на плавателните съдове, доставящи енергийни продукти (основно газьол, пропан-бутан, биодизел и суров петрол) на българските морски и речни пристанища в Бургас, Варна и Русе.

Като по-голям случай на нарушение с предмет енергийни продукти, може да се посочи проверка на 17.05.2024 г. в района на ГКПП Капитан Петко войвода , при която е спрян товарен автомобил, превозващ моторни масла в съдове с различни вместимости, с общо количество 17 120 литра, предназначени за гръцко дружество. В хода на извършените контролни действия, за превозваната акцизна стока не са представени изискуемите документи по реда на чл. 76к, ал. 1 от ЗАДС, а именно търговски документ (фактура, документ за доставка, транспортен документ и други), съдържащ реквизитите на електронен опростен административен документ.

През месец октомври 2024 г. в хода на извършвана проверка в обект, представляващ складова база, находящ се в гр. Сопот е установено, че дружеството, стопанисващо обекта осъществява дейност по чл. 2, ал. 1, т. 3 от Закон за административното регулиране на икономическите дейности, свързани с нефт и продукти от нефтен произход(ЗАРИДСНПНП), а именно – съхранява продукти от нефтен произход извън данъчен склад или складови стопанства на регистрирани получатели по смисъла на Закона за акцизите и данъчните складове - бутилки втечнен нефтен газ (LPG), предназначени за отопление (за стопански и битови нужди), различни вместимости, без задължителната по този закон регистрация.

ВАЛУТЕН КОНТРОЛ И МЕРКИ СРЕЩУ ИЗПИРАНЕТО НА ПАРИ И ФИНАНСИРАНЕТО НА ТЕРОРИЗМА

През 2024 г. българските митнически органи са установили пренасяна през границата на страната недекларирана валута в общо 94 случая, на стойност 13 903 423 лева. В сравнение с 2023 г., когато бяха открити малко повече от 41 млн. лв. при 149 случая, статистиката бележи сериозен спад. До голяма степен, разликата се дължи на засилените мерки, предприети от митническите органи след въвеждането на промени в националното законодателство и по-конкретно във Валутния закон и Наказателния кодекс. От месец октомври 2023 г. се въведе ясна процедура за временно задържане на парични средства с цел доказване на икономическия им произход. Прилагат се и по-тежки наказания при неизпълнение на задължението за деклариране на парични средства, както на външна, така и на вътрешна за ЕС граница.

Установените недекларирани парични средства са в различни валути. И през 2024 г. най-голям е делът на установените банкноти в евро. След тях се нареждат щатските долари, следвани от британските лири. Открити са и банкноти в по-екзотични валути. Само в един случай от 16.12.2024 г., на МП Капитан Андреево, митическите служители установяват недекларирани парични средства с равностойност близо 62 000 лв., като откритите банкноти са в 9 /девет/ различни валути (ZAR, AED, THB, MYR, RON, PLN, IDR, SEK, EGP).

Запазва се тенденцията от последните години, най-голям дял от недекларираните парични средства да са открити на митническите пунктове, разположени на границата ни с Турция. Само на МП Капитан Андреево е установена валута с равностойност над 10,2 млн. лв. в общо 67 случая. Значителни резултати са постигнати и на границата ни с Румъния. При извършени проверки в района на Видин и Оряхово са открити 343 200 EUR, 395 680 GBP и 250 000 USD, недекларирани по надлежния ред, след запитване от страна на митническите органи на вътрешна за ЕС граница.

В голяма част от случаите, паричните средства се транспортират с пътнически автобуси и микробуси, пътуващи по маршрут предимно от Украйна и Румъния към Турция. Все още, не са редки и случаите, при които недекларираните парични средства са укрити в товарни автомобили, на път от Западна Европа към Близкия Изток.

На 05.08.2024 г., на МП Капитан Андреево, в интересно укритие са намерени 939 800 USD. Парите били открити в автобус, в четири от пасажерските седалки, в кухината между тапицерията и дъното.

На 01.07.2024 г., отново в автобус, във фабрични кухини, пригодени като тайници, митническите служители на МП Капитан Андреево откриват 514 000 USD и 60 000 EUR.

На 12.12.2024 г., митническите органи успели да предотвратят незаконното движение на 238 200 EUR, увити като сандвичи. При извършената проверка в района на ГКПП Дунав мост 2 – Видин, под мокета на двете предни седалки, в кухината на подлакътника на задната седалка и в плик с храна са открити пакети, съдържащи банкноти.

Освен във валута, през 2024 г. са констатирани случаи на пренасяне на парични средства, за които не е изпълнено задължението за деклариране, под формата на стоки, използвани като високоликвидни средства за съхраняване на стойност (златни монети, кюлчета, късове или буци).

На 07.02.2024 г., при проверка на товарен автомобил, излизащ от страната, митническите служители на МП Лесово установяват укрити и недекларирани 12 900 евро, 2000 г злато под формата на кюлчета /проба 999,9/ и още 2056 г златни отливки /проба 585/. Откритите благородни метали са на обща стойност близо 380 700 лв.

На 07.10.2024 г., на МП Капитан Андреево, митническите служители откриват общо 13 броя златни кюлчета, всяко по 1 кг, укрити по телата на двама румънски граждани, в областта на кръста, поставени в специални, идентични и при двамата, текстилни елеци, с джобове по тях. Според експертизата, установените недекларирани златни кюлчета са на обща стойност близо 2 000 000 лева.

На МП Капитан Андреево, на 11.09.2024 г. е задържано рекордно количество злато. Близо 125 кг недекларирани отливки, кюлчета, монети и изделия от злато с различна чистота на обща стойност 10 600 197 лева са открити при проверка на лек автомобил, пътуващ от България към Турция. От укритието са извадени 1709,97 грама злато, попадащи в обхвата и на понятието парични средства, сред които 23 кюлчета с различен грамаж от 24-каратово злато, 38 монети и др.

МЕЖДУНАРОДНИ ОПЕРАЦИИ

През 2024 г. Агенция „Митници“ взе участие в следните международни операции в областта на противодействието срещу трафика и изпирането на пари::

Операция **TENTACLE – Източна Европа,** организирана от СМО и имаща за цел идентифициране и пресичане дейността на престъпни мрежи, замесени в изпирането на пари чрез насочване към „контрабанда“ на валута, валутни еквиваленти, скъпоценни камъни и благородни метали, беше проведена в периода **01.02.-15.03.2024 г.** Българските митнически органи задържаха 265 000 EUR, 260 000 USD и 4065 грама злато под формата на кюлчета и отливки.

Операция **TENTACLE – Mediterranea IV,** организирана от Световната митническа организация, с подкрепата на INTERPOL, Egmont Group, Frontex и Europol, е фокусирана върху предотвратяване изпирането на пари и финансирането на тероризма, движението на незаконни пари в брой, недекларирани парични средства, злато и скъпоценни камъни. В периода от **02.09.2024 г. до 30.09.2024 г.,** Агенция „Митници“ докладва 16 случая, при които са задържани 749 780 EUR, 202 600 USD и 154 660 GBP с обща левова равностойност 2 177 490 лв., както и 124 708,21 грама злато и златни изделия на стойност 10 600 198 лв.

Операция **NEPTUN VI,** проведена в периода **02-16.09.2024 г.** по инициатива на Интерпол и насочена към движението на чуждестранни терористични бойци, използващи морския маршрут през Средиземно море.

Операция **BELENOS II**, организирана по инициатива на френската митническа администрация, в сътрудничество с Испания и Европол и с подкрепата на OLAF. Операцията се проведе в периода **12-24.11.2024 г.** и беше насочена към противодействие изпирането на пари, финансирането на тероризма и други незаконни дейности чрез извършване на засилен контрол на придружени и непридружени парични средства.

Съвместна митническа и полицейска операция **DECOY** е инициирана от Европол в рамките на EMPACT и има за цел да предотврати използването на пощенски пратки за разпространението на подправени банкноти, монети или заготовки за тяхното изготвяне.

НАРКОТИЦИ, ОРЪЖИЯ И ПРЕКУРСОРИ

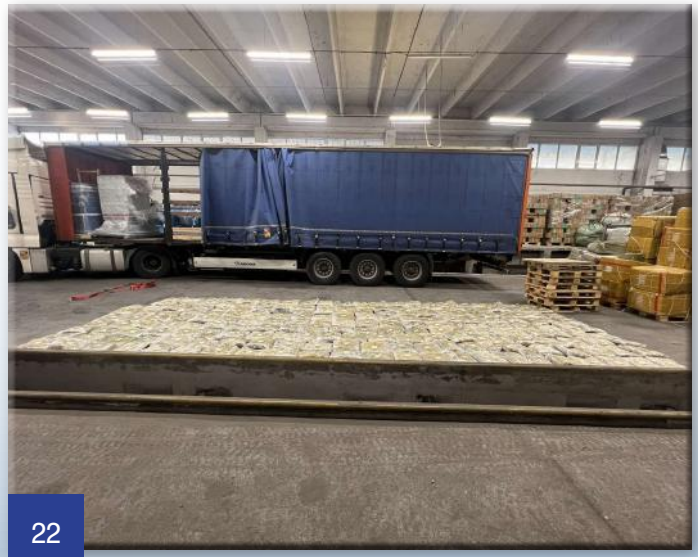
Борба с наркотрафика

През 2024 г. българските митнически служители задържаха общо **10 181.845 кг, 123 836 табл.** и **166.654 л** наркотични вещества и прекурсори в общо **168 случая**. В сравнение с 2023 г. се констатира увеличение с 25% по отношение на иззетите количества и над 20% при броя на констатираните нарушения.

През последните 6 години **марихуаната** е най-често трафикираният вид наркотик през границите на България. През 2024 г. иззетата марихуана е **8583 кг в 93 случая**, което представлява 84% от общото количество задържани наркотици. Статистиката включва и три опита за изнасяне от страната на 7 тона индустриален коноп, отглеждан легално в България, съдържащ цветни и плодни върхчета с тетрахидроканабинол (THC) над 0.3%. Съществен дял от задържаната на българските граници марихуана е предназначен за Турция, където търсенето и цената ѝ на черния пазар нарастват постоянно.

Продължава тенденцията за входящ трафик на марихуана, отгледана в Испания, през вътрешните за ЕС граници на България с Румъния и Гърция, чиято крайна дестинация е турският пазар. За транспортирането ѝ се използват основно товарни автомобили, като наркотикът се укрива в специално изградени тайници в конструкцията или между легалната стока. Част от марихуаната се разтоварва на територията на страната ни и се контрабандира в посока Турция в по-малки количества, укрити в леки автомобили.

И през изминалата година продължава трафикът на марихуана от САЩ чрез куриерски и пощенски пратки, което е резултат от либералната политиката по отношение отглеждането и използването на канабис за лична употреба и развлекателни цели. Нов момент, наблюдаван в световен мащаб, а вече и в България е контрабандата на марихуана в пощенски пратки от Тайланд. През 2024 г. българските митнически служители са задържали 10 такива пратки с количества, вариращи между 100 грама и 2 кг.

Нараства популярността на материали за пушене, съдържащи хексахидроканабинол **(HHC)** и други производни на канабиса (Δ8-THC, Δ9-THC, H4-CBD и др.). През 2024 г. са предотвратени 10 опита за внасяне в страната на такива вещества в експресни или пощенски пратки от Нидерландия, Чехия или САЩ, както и два опита за транзитно преминаване на товарни превозни средства, пътуващи от Гърция през България за Германия.

През изминалата година Агенция „Митници“ отчита рекорден брой залавяния на **кокаин: 27 случая** с общо иззето количество **420 кг**, като в 80% от задържанията за трафика е използван сухопътен транспорт. Кокаинът е пренасян основно в транзитно преминаващи през България товарни автомобили с турска регистрация, пътуващи от Западна Европа към Турция.

Най-голямото количество кокаин, задържано през 2024 г., е на пристанището в Бургас – 169 кг, укрити в хладилния агрегат на морски контейнер, натоварен с банани, пристигащи от Еквадор.

След значителния спад на трафик на **хероин** по класическия Балкански път, наблюдаван през последните няколко години, за изминалата година българските митнически служители предотвратиха **7 опита** за контрабанда на този вид наркотик с общо тегло **863 кг**. Това е най-голямото количество хероин, открит в сухопътен транспорт от 2018 г. насам, което е резултат на следните два значими случая:

На 18.04.2024 г. митническите служители на МП Капитан Андреево селектират за проверка, по метода анализ на риска, турска товарна композиция, пътуваща от Иран през Азербайджан, Турция и България за Румъния. С помощта на рентгенова апаратура, в част от легалната стока от матраци, са открити и задържани 618 пакети хероин с общо тегло 403 кг.

На 09.08.2024 г. на пристанище Бургас пристига ферибот „Дружба“, пътуващ по редовна линия Батуми – Бургас. На борда на кораба е натоварено полуремарке с казахстанска регистрация, превозващо 4 машини, използвани в дърводобива. Стоката е с изпращач в Киргистан и е предназначена за получател в Гърция. При последвала щателна митническа проверка, в конструкцията на машините са намерени укрити 436 кг хероин, разпределени в 434 бр. пресовани пакети.

Подобно на отчетената по-горе тенденция при трафика на кокаин, през 2024 г. се наблюдава и сериозен ръст в контрабандата и задържанията на екстази на българските граници. Иззети са общо **220 кг екстази в 9 случая**, като по-значимите количества са открити основно в превозни средства, пътуващи от Западна Европа към Турция.

През 2024 г. служителите от **специализирания склад за съхранение на наркотици** организираха изгарянето на **3635 кг наркотични вещества** и участваха в организацията по унищожаване на място на **9500 кг** по общо 6754 преписки. Съставени са **8511 протокола** за съхраняване на наркотици – веществени доказателства по наказателни производства.

Противодействие на незаконния трафик на продукти, свързани с отбраната /ПСО/ и на изделия и технологии с двойна употреба /ИТДУ/

През 2024 г. са констатирани общо 11 случая и са иззети:

Бойни пистолети	24 бр.
Бойни патрони	201 бр.
Ловна пушка	1 бр.
Ловни патрони	35 бр.
Газови пистолети	4 бр.
Газови патрони	287 бр.
Пълнител за пистолет	4 бр.
Халосни патрони	6 бр.

И за тази година основната част от изземванията на огнестрелни и газови оръжия и боеприпаси е осъществена от митническите органи на българо-турската граница по маршрут от Турция към държави от Западна Европа. Основен проблем при нелегално произведените в Турция оръжия е тяхното лошо качество. Също така в Турция се произвеждат реплики и на други марки, които не притежават какъвто и да е лиценз или сертификат за годност или производство. Счита се, че около 30 % от това производство попада на Европейския пазар.

Заплахите от трафик на огнестрелни оръжия стават все по-големи. Основна причина са военните действия на територията на Европа и последствията от тях, които ще бъдат наблюдавани и след години. Съществуват опасения, че след края на конфликта, използваните оръжия ще бъдат предмет на нелегален трафик, подобно на трафика на оръжия след приключването на военните действия в бившите югославски републики. Европейските служби предупреждават, че може да се направи връзка между заплахите от трафик на оръжия и каналите, използвани за други видове престъпна дейност.

Търговията със стратегически стоки продължава да се влияе от военните конфликти, както в Европа, така и на други места в света. Държавите от Западна Европа са основен производител на такъв тип изделия. Поради географското разположение на България на основния сухопътен търговски път между Европа и Азия, тя се явява външна граница на Европейския съюз и играе важна роля в контрола. Българските митнически органи са изправени пред предизвикателството да не допускат нарушаване на европейското и националното законодателство относно ИТДУ и ПСО и да предотвратяват опитите за нерегламентиран износ на стратегически стоки.

В сравнение с 2023 г., през изминалата година има увеличение на случаите, при които стоки, които биха могли да попадат в обхвата Закона за експортния контрол на продукти, свързани с отбраната, и на изделията и технологиите с двойна употреба се декларират за износ без за тях да са представени изискуемите документи, разрешения за износ или становища. В 35 случая не бе допуснат износът на стоките.

Констатирани са и 7 случая, при които след като е отказан износа на ИТДУ в някоя държава-членка на ЕС, стоките биват докарани в България или друга европейска държава по маршрута, където се прави нов опит да бъдат изнесени без необходимите документи, като често се променят държави на получаване, тарифни позиции или търговски документи. Ефективно противодействие на този modus operandi може да бъде постигнато с непрекъснат и своевременен обмен на информация чрез постоянна връзка между митническите администрации, а също и с другите държавни структури, ангажирани с експортния контрол.

МЕЖДУНАРОДНИ ОПЕРАЦИИ

През 2024 г. служителите от отдел "Наркотици, оръжия и прекурсори" в ЦМУ и отделите за борба с наркотрафика в страната участваха в следните национални и международни операции:

Операция **„SHIELD IV"**, инициирана от Аналитичния проект "Copy" на Европол, реализирана в периода 01.04 - 31.10.2024 г. и насочена към противодействие на незаконната търговия и разпространение на лекарства, допинг субстанции, анаболни стероиди, хормонални субстанции, хранителни добавки и лекарства за еректилна дисфункция. Операцията се провежда в рамките на Европейската мултидисциплинарна платформа за борба с криминални заплахи (EMPACT) и е реализирана с подкрепата на Европейската служба за борба с измамите (OLAF), Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост (EUIPO), Европейска агенция за гранична и брегова охрана (Frontex), Световната антидопингова агенция (WADA) и националните медицински агенции. От българска страна се включиха органи на МВР, ДАНС и Агенция „Митници". В рамките на операцията, българските митнически служители докладваха 30 изземвания, в резултат на което са съставени 22 бр. актове за установяване на административни нарушения (АУАН) и е образувано 1 досъдебно производство.

Операция **„UNDA"** в изпълнение на 12-ти План за действие на РГ „Правоприлагане – митници" към Съвета на ЕС, проведена в периода 08 - 12.04.2024 г. и насочена срещу противодействие на нелегалния трафик на кокаин с морски контейнери от Южна Америка и Африка към Европа.

Операция **„ARMSTRONG XI"**, в изпълнение на оперативна дейност (ОА) 3.2 от Оперативния план за действие 2024 г. „Огнестрелни оръжия" в рамките на EMPACT, проведена в периода 01.08 -31.12.2024 г. и насочена към противодействие на нелегалния трафик на огнестрелни оръжия и техните основни компоненти, транспортирани с експресни куриерски и пощенски пратки. На база обменени данни между държавите членки на ЕС и изготвен списък с рискови изпращачи от Европол, отдел НОП в ЦМУ създаден рисков профил, който работи през цялата година и дава възможност да бъдат селектирани пратки за физическа проверка.

Съвместни дни за действие „Югоизточна Европа" (JAD SEE) в рамките на EMPACT, проведени в периода 21–26.10.2024 г. с лидер Испания и съ-лидер България, състоящи се в широкомащабни контролни действия на митническите и полицейски органи по предотвратяване на нелегален трафик на огнестрелни оръжия и наркотици, нелегална миграция и трафик на хора, както и свързаните с тях документни измами. В операцията се включиха всички държави членки на ЕС, Швейцария и Норвегия, държавите от Западните Балкани, Молдова и Украйна.

Съвместен ден за действие „VICTOR ROMEO" в изпълнение на оперативна дейност (ОА) 6.2 на Оперативния план за действие 2024 г. „Кокаин, канабис, хероин" в рамките на EMPACT, насочена към откриване на специално изградени укрития в сухопътни превозни средства и проведена на 24.10.2024 г. В рамките на операцията, отдел „НОП" докладва 4 случая на моторни превозни средства, в които са открити и иззети недекларирани парични средства (63 050 EUR в брой), наркотични вещества (8.680 кг марихуа) и 21 нелегални мигранти, укрити в 5 специално изградени тайника и 2 фабрични кухини.

Операция **„SECURE HORIZON",** проведена в периода 24.09 - 06.10.2024 г. Операцията е част от усилията на Световната митническа организация (WCO) по нейната програма Глобален щит (Programme Global Shield (PGS). В рамките на PGS се наблюдава законната търговия и предотвратяване на незаконното

отклоняване и трафик на прекурсори за експлозиви и други компоненти, използвани от терористи и други престъпни организации за производство на самоделни взривни устройства (СВУ). Операцията е свързана с усилията за намаляване на незаконното отклоняване на химически прекурсори и допълнителни компоненти на СВУ, засилване на сътрудничеството между правоприлагащите служби в държавите-членки, насърчаване и укрепване на сътрудничеството и обмена на информация между митническите администрации, между митническите администрации и други правоприлагащи органи; откриване, прихващане и изземване на незаконни пратки на стоки, използвани за производство на СВУ или огнестрелни оръжия и подпомагане на последващи разследвания с цел идентифициране, прекъсване и разбиване на транснационални незаконни мрежи; по-задълбочено познаване и наблюдение на законното движение на прекурсори на експлозиви на СВУ и допълнителни компоненти.

Операция **„TRIESTE“** в изпълнение на оперативна дейност (ОА) 3.8 от Оперативния план за действие 2024 г. „Канабис, кокаин и хероин“ в рамките на EMPACT, насочена срещу противодействие трафика на хероин в товарни автомобили, пътуващи с фериботни линии от турските пристанища Мерсин, Чешме и Пендик до пристанище Триест, Италия и проведена в периода 26.09 -01.10.2024 г.

Операция **„DAGGA“** в изпълнение на 12-ти План за действие на РГ „Правоприлагане - митници“ към Съвета на ЕС, проведена в периода 18.11 – 01.12.2024 г. и насочена срещу противодействие на нелегалния трафик на марихуана в пощенски и експресни куриерски пратки от Канада, САЩ и Тайланд към ЕС, проведена в периода В рамките на операцията, българските митнически служители откриха и иззеха общо 2.620 кг марихуана в 3 пратки от Тайланд и 2 пратки от САЩ.

ЗАЩИТА НА ПРАВА ВЪРХУ ИНТЕЛЕКТУАЛНАТА СОБСТВЕНОСТ

През **2024 г.**, от страна на притежателите на права върху интелектуална собственост са подадени общо **1494** заявления, с които е поискана намесата на българските митници за задържане на стоки, за които има съмнение, че са фалшифицирании. От тях съюзните заявления са общо **1388**, от които едно съюзно заявление е подадено пред българската митническа администрация и одобрено от нея . Националните заявления, с които е поискана намесата на българските митнически органи са **106** броя.

От 3 октомври 2024 г. заявленията за намеса на митническите органи по Регламент (ЕС) № 608/2013 се подават **задължително по електронен път** чрез портала IPEP на Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост EUIPO, от където се прехвърлят в системата COPIS.

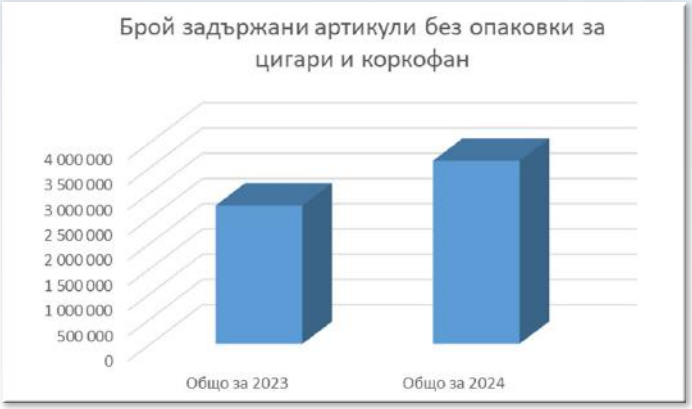
Действията на митническите органи по предотвратяването на нарушения на права върху интелектуална собственост на основание Регламент ЕС № 608/2013 г. са предприети **в 976 случая**, което представлява увеличение с 56, 41% спрямо 2023г. когато задържанията са били **678**.

Общият брой на задържаните артикули през 2024 г. възлиза на **12 650 783 бр.** и **52 000 кг.**

От всички случаи през 2024 г, в **14** са задържани около **9 076 296 бр.** заготовки за опаковки за цигари и филтърна хартия (коркофан). Броят на останалите видове стоки е **3 626 487** което показва ръст с 31,65% за 2024 г. спрямо 2023 г., когато задържаните артикули без опаковките за цигари и коркофан са **2 745 587** бр.

Графика 1 Брой случаи

Графика 2 Брой задържани артикули (без опаковки за цигари и коркофан)

В над 70 % от всички 976 случая, действията по задържане на фалшифицирани стоки са предприети на МП Капитан Андреево, като там задържаните артикули възлизат на над **1 400 000 бр.**

И през изминалата година основните страни на изпращане на стоки, нарушаващи права на интелектуалната собственост, са Турция и Китай. В около 80 % от случаите задържаните стоки пристигат от Турция, в 12 % от случаите задържаните стоки са от Китай и Хонг Конг и останалите от други държави.

Най-често задържаните стоки през 2024 година са:

- **опаковъчни материали** (опаковки за цигари и тютюн за наргиле, коркофан, опаковки за парфюми, подаръчни опаковки, торбички) – 9 403 348 бр.;
- **облекла** и аксесоари за облекла – 1 050 801 бр.;
- **парфюми, козметика** и артикули за грижа за тялото – 467 503 бр.;
- **етикети,** емблеми и стикери – 224 418 бр.;
- **запалки** – 218 500 бр.;
- **играчки** – 146 255 бр.;
- **химикалки и калкулатори** – 100 527 бр.;
- **обувки** – 45 566 чифта;
- **машини и инструменти** – 33 115 бр.;
- **чанти,** портфейли, портмонета – 20 715 бр.;
- **лагери** – 11 966 бр.;
- **ръчни часовници** – 10 325 бр.;
- **авточасти** и аксесоари – 10 065 бр.;
- **замразени ягоди** – 52 000 кг.

Обучения и взаимодействие с правопритежателите

През 2024 г. митнически служители взеха участие в следните обучения, семинари, срещи и мероприятия организирани от правопритежатели, техни представители и асоциации:

- Семинар по продуктова идентификация в 6 сесии, проведени от Арсис Консултинг в гр. София, в гр. Свиленград, в гр. Бургас, в гр. Варна, в гр. Русе и гр. Видин.
- Семинар по продуктова идентификация, проведен от Турку, Таджер и Турку, съвместно с Международната асоциация за борба с фалшивите стоки – REACT, който се проведе в гр. Свиленград.
- Годишна международна среща-семинар, организирана Асоциация Растителнозащитна Индустрия България (АРИБ) в сътрудничество с Европейската Асоциация CropLife Europe (CLE), Асоциация Румъния (AIPROM) и Асоциация Гърция (HCPA) в гр. Варна. Срещата имаше за цел да се обсъдят въпроси, свързани с контрола на препарати за растителна защита, на възможности за сътрудничество, както и обмяна на информация и добри практики срещу нелегалните продукти. Участие взеха и правоприлагащи органи от Румъния и Гърция.
- Регионален оперативен семинар (Гърция-България-Кипър-Грузия) за подобряване капацитета и координацията между служителите на отделните национални митнически администрации в борбата им с незаконната търговия с фалшиви и нелегални алкохолни напитки в региона. Обучението беше организирано от организирано от SITRACZ и MOET HENNESSY с подкрепата на ПИ ЕМ ЕЙ ПИ СЪРВИСИЗ ООД.
- Участие на 4 служители от ЦМУ в семинара „Онлайн платформи и пазари: Борба с престъпленията срещу интелектуалната собственост“, организиран от Министерството на правосъдието на САЩ, съвместно с Турку, Таджер и Турку и SNB REACT. Директорът на ДМРР участва като панелист.
- Семинар, организиран от Департамента по правосъдие на САЩ на тема „Борба с престъпленията срещу интелектуална собственост, улеснени чрез корупция“. В меро-

приятието участие взеха и полицейски служители, митнически служители и прокурори от България, Молдова, Румъния и Украйна.

По инициатива на ръководството на Агенция „Митници“ през лятото на 2024 г. се проведоха две срещи с представители на правопритежателите, на които бяха обсъдени текущи проблеми и набелязани мерки за подобряване на взаимодействието и сътрудничеството.

Представители на Агенция „Митници“ участваха и в Експертна кръгла маса "Китайските платформи за бърза мода и стоки - заплаха за здравето и бизнеса", организирана от БСК.

Като по-интересни и значителни случаи могат да бъдат посочени следните задържания:

В 7 случая на ТД Митница Варна са задържани 31 115 различни видове машини и инструменти (електрически гайковерти, трибони и винтоверти, акумулаторни храсторези, стативи и др.), означени с различни търговски марки. След анализ на риска митнически служители правят предварителна селекция на контейнери пристигащи от Китай. При представяне на стоките е извършена щателна митническа проверка. Получатели на задържаните стоки са български дружества. Правопритежателите са потвърдили, че стоките нарушават права върху интелектуалната собственост и са предприели действия по установяване на нарушението по реда на ГПК и чрез подаване на сигнал до прокуратурата за данни за престъпление по реда на НК.

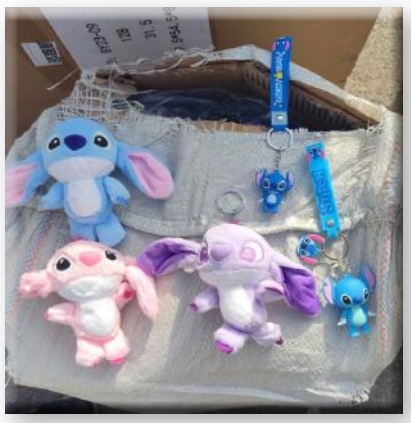
МЕЖДУНАРОДНИ ОПЕРАЦИИ

През изминалата година митническите органи се включиха активно в провеждането и организирането на регионални и международни операции по предотвратяване трафика на фалшиви и пиратски стоки както следва:

- **SILVER AXE** – организирана от EUROPOL, проведена в сътрудничество с OLAF и насочена срещу разпространението на контрабандни, фалшиви и неразрешени за употреба препарати за растителна защита;
- **OPSON** – организирани от INTERPOL и насочени срещу разпространението на фалшифицирана храна и хранителни продукти, включително и напитки в ЕС;
- **LUDUS** – проведени по инициатива на EUROPOL и OLAF и насочени срещу разпространението на фалшифицирани и неотговарящи стандарта детски играчки предназначени за европейския пазар;
- **EUROLYMPIX**, организирана от френските и немските митници, съвместно с ОЛАФ по повод предстоящи спортни събития през лятото на 2024г- Европейското първенство на УЕФА 2024 г. в Германия; Олимпийските и Пара олимпийските игри във Франция;
- **STOP** – насочена срещу пресичането и изземването на фалшифицирани и неотговарящи на стандартите лекарства, ваксини, медицинско оборудване, както и продукти за ежедневна употреба, като облекла, обувки, чанти, очила, часовници, мобилни телефони и аксесоари за тях, играчки, самобръсначки и др. които се търгуват по електронен път и провеждана по инициатива Световната митническа организация (СМО);
- **PANGEA**, насочена срещу нерегламентираното разпространение на лекарства чрез Интернет;
- **JAD PIRATES 2** в рамките на EMPACT, насочена срещу пренасянето на фалшиви стоки (облекла, козметика електронни устройства и играчки) чрез пътнически трафик, контейнери и товарни камиони с произход Турция и Китай;
- Оперативна дейност 3.8 в рамките на **EMPACT**, насочена към външни транзитни пратки с фалшиви стоки с произход от Турция.

През месец юли в два случая служители на ТД Митница Пловдив са задържали 52 000 кг замразени плодове за нарушение на защитен сорт растение. Този случай илюстрира доброто сътрудничество с правопритежателите – след допълнително предоставена от тях информация са селектирани две пратки, пристигащи от Египет с получател българско дружество. Отложено е вдигането на стоките – замразени плодове, поради това, че нарушават права на защитен сорт растение. След заплащане на лицензионни такси от страна на изпращача, стоката е освободена.

В периода преди коледните празници се отчита ръст на задържаните пратки с детски играчки, имитиращи световни търговски марки. Само за три месеца служителите на ТД митница Варна и ТД митница София са спрели 13 пратки с около 40 000 детски „маркови" играчки.

На Аерогара София, митнически служители селектират за проверка пратка, съдържаща 20 колета. При извършване на проверката се установяват 1000 броя комплекти, които съдържат смарт часовници, външна батерия, зарядно, безжични слушалки, кабел за данни и устройство за безжично зареждан. Смарт часовникът визуално наподобява дизайн на известна търговска марка. Правопритежателят е потвърдил, че стоките са фалшиви.

През юли 2024 г. служители на ТД Митница Варна селектират за проверка пратка, пристигаща от Хонконг след оценка на риска въз основа на предварително представена информация за товара. При извършената проверка са задържани 11 966 лагери, означени с различни търговски марки. Правопритежателите са потвърдили, че стоките са фалшиви

ПРЕДОТВРАТЕНИ НАРУШЕНИЯ НА CITES, ТРАФИК НА ЖИВОТНИ И ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ, ПРЗ И ФРЕОНИ

Задържани културни ценности

На 27.01.2024 година на изход от Република България на **Дунав мост II – Видин** са задържани 22 кг антични монети и предмети.

При проверка, извършена от митнически служители, в кухините на облегалките на предните седалки на автомобила са открити пакети, опаковани с найлон и черно тиксо. Всичките 21 пакета съдържали културно-исторически ценности – монети, фрагменти, пръстени и други, от бял и жълт метал и такива, покрити със зелена патина.

На 13.10.2024г. на МП Калотина на трасе „Входящи леки автомобили и автобуси" са задържани следните предмети с белези на културни ценности: 361 бр. монети; 11 медальона; 2 бр. кръстове; 1 бр. халка; 3 бр. пръстени; 2 бр. верижки; 1 бр. украшение с три разноцветни камъка, както и един брой металотърсач.

За констатираното нарушение е съставен акт за установяване на административно нарушение.

През 2024 г. Агенция „Митници" взе участие в операция PANDORA IX, която е в приоритетна област EMPACT – „Престъпления против собствеността"

Задържани защитени видове от дивата флора и фауна

Митническите служители участваха в три международни операции, свързани със застрашени видове от дивата флора и фауна: операция LAKE 2023-2024, LAKE 2024-2025 и операция THUNDER 2024

На 21.03.2024 г. на МБ Български разменно сортировъчен център в пощенска пратка, пристигаща от Украйна, са открити и задържани 4 бивни от морж. Декларирани са като 4 блокчета от акрилна смола.

Моржът попада в Приложение В на Регламент (ЕО) № 338/97 на Съвета относно защитата на видовете от дивата флора и фауна, чрез регулиране на търговията с тях.

На 30.10.2024 г. на МП Капитан Андреево са задържани 100 живи леопардови гекони и 243 живи различни видове паяци. Животните не попадат в Приложенията на Вашингтонската конвенция за защитени видове от дивата флора и фауна (CITES). Предадени са за временно съхранение в Терариума в с. Минерални бани, Хасковска област.

Задържани продукти за растителна защита

През 2024г. митническите служители са задържали 1006,95 кг и 2253,7 литра незаконно пренасяни продукти за растителна защита (ПРЗ).

За всички случаи на контрабанда на ПРЗ са съставени актове за установяване на административни нарушения.

Агенция „Митници“ участва и в оперативна дейност 7.1 по EMPACT приоритет „Престъпления срещу околната среда“, свързана с незаконния трафик на продукти за растителна защита. За първите три месеца от операцията митническите органи са задържали 348 кг и 650 литра ПРЗ, в 16 случая.

Задържани флуорсъдържащи парникови газове

Митническите органи участваха в две международни операции през 2024 г. свързани с незаконния трафик на флуорсъдържащи парникови газове и вещества разрушаващи озоновия слой.

По време на операция KHIONE митническите органи задържаха 467 кг флуорсъдържащи парникови газове в 17 случая.

По време на операция DEMETER митническите служители задържаха 2 355 кг флуорсъдържащи парникови газове в 23 случая.

Общо задържаното количество на флуорсъдържащи парникови газове за 2024 г. е 6020,96 кг.

Спрямо 2023 г. увеличението в броя на задържанията е 62,2%, а разликата спрямо количествата е с ръст 23%.

АНАЛИЗ НА РИСКА

През 2024 г. се налага използването на нов метод за рисков анализ, който се основава на търсене на modus operandi и наслагване на разузнавателна информация, оперативна информация и исторически данни.

Отдел „Разузнавателна информация и анализ на риска“ (РИАР) представляваше Агенция „Митници“, като ко-лидер в Операция 3.8 по приоритет на EMPACT на EUROPOL и под егидата на OLAF. В резултат на новия метод за рисков анализ са задържани 186 839 артикули текстилни изделия (което съставлява над 70% от всички задържани изделия по операцията), нарушаващи права върху интелектуална собственост и 48 797 броя артикули (над 35%), които не са декларирани, както и са образувани три досъдебни производства. Реализирана е успеваемост на рисковия анализ от 25%.

Агенция „Митници“ бе лидер и на Дни на съвместни действия JAD Pirates 2 3.6 по приоритет на EMPACT на EUROPOL и под ръководството на FRONTEX. Рисковият анализ по JAD се извършваше зададени рискови критерии и повторен анализ на риска по обработени електронни декларации за транзитни операции с изпращачи от Турция до страни-членки на Европейски съюз. По създадени рискови профили са задържани 89 104 броя артикули стоки, нарушаващи права върху интелектуална собственост, като се регистрира 21.30% успеваемост на рисковия анализ.

От 11.11.2024 г. до 31.12.2024 г. на МП Капитан Андреево се проведоха и дни на оперативни действия с кодово наименование „Регул“ за периода, като бе реализиран нов метод на рисков анализ, който се допълва от оперативен анализ. Новият метод „надгражда“ рисковия анализ, като се извършва и оперативен анализ в реално време. Въведените Дни на оперативни действия „Регул“ допринесоха до подобряване на организацията на работа, което се отрази на реализираните задържания на МП Капитан Андреево, като са образувани 15 досъдебни производства по време на оперативните действия.

По проведено митническо разследване е подаден сигнал до EUROPOL, в следствие на което са установени нарушения на режим „42“ в страна-членка на Европейски съюз, в т.ч. данни за трафик на наркотични вещества със замесени лица/дружества от Великобритания и САЩ.

След проведено митническо разследване е установено заобикаляне на митническото законодателство като са подменяни стоки, транзитирани за страни-членки, или в някои случай не са доставяни изобщо до декларираната страна на получаване. Установената щета за европейския бюджет е в размер на над 1 милиона евро.

РЕНТГЕНОВО ОБОРУДВАНЕ

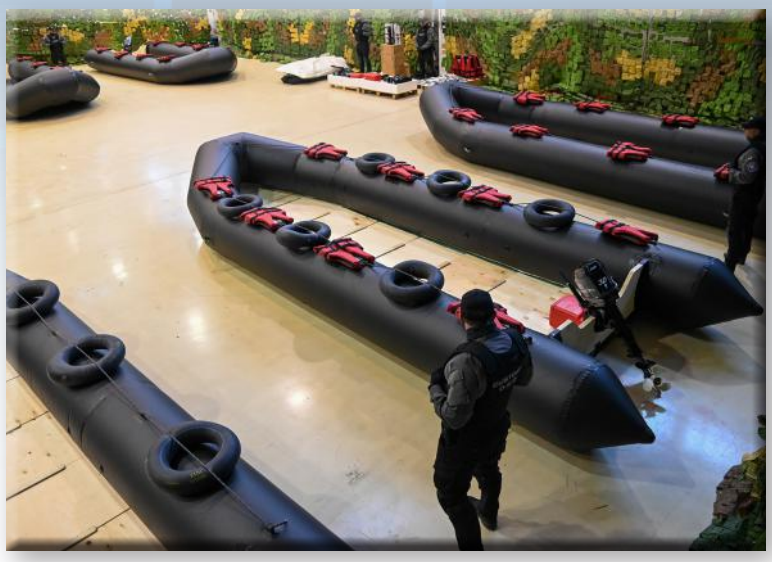
Във връзка с Инструмента за финансова подкрепа за оборудване за митнически контрол и неговата Първа работна програма (CALL 1), Агенция „Митници“ е одобрена за финансиране за придобиване на 31 нови рентгени и един ъпгрейд на старо оборудване, който беше завършен през 2024 г.

Агенция „Митници“ кандидатства за Втора работна програма (CALL 2) от Инструмента, като е изпратила проектно предложение за придобиване на 95 броя ново оборудване, като предложението е одобрено за финансиране, а доставките се очакват до края на 2025 г.

„МАЛКИ“ ЛОДКИ

През 2024 г. Агенция „Митници“ продължава активните усилия по предотвратяване на трафика на така наречените „малки“ надуваеми лодки и оборудване за тях в сътрудничество с Националната агенция за борба с престъпността на Великобритания (NCA). Целта на мерките е съдействие на службите на Обединеното кралство и някои държави членки на ЕС относно противодействието на организирани престъпни групи за нелегална миграция, които използват за престъпната си дейност гумени лодки с извънбордови двигатели за превоз на мигранти през Ламанша.

За целия период на активно взаимодействие с NCA (от м. май 2023 г. до момента) по темата „малки“ лодки българските митници са задържали или върнали обратно в Турция общо 117 надуваеми лодки, 118 извънбордови двигатели за лодки, 6 допълнителни надуваеми дъна за лодки, 758 пластмасови ръчни помпи и 110 спасителни жилетки.

Наред с това по сигнал на българските митници в други европейски държави са проследени и са осъществени задържания на лодки и оборудване, например в Австрия са задържани шест гумени лодки в комплект с двигатели.

Според анализ на NCA, в резултат на съвместната работа с Агенция „Митници“ и направените изземвания на границите на страната ни са спасени минимум 6100 нелегални мигранти и са нанесени материални щети на организираните престъпни групи в размер над 18.3 милиона евро.

Офисът на NCA към Посолството на Великобритания в София многократно изразява своето задоволство и благодарност за полаганите усилия от страна на българските митнически служители по тема, която не е проблемна за България, но е от изключителна важност за Великобритания. Повече по темата четете в Международно сътрудничество.

Задържани:

97 надуваеми лодки;
36 извънбордови двигатели за лодки;
6 допълнителни надуваеми дъна за лодки;
4 спасителни лодки тип капсула;
48 пластмасови ръчни помпи;
110 спасителни жилетки.

Върнати в Турция:

16 надуваеми лодки;
82 извънбордови двигатели за лодки;
710 пластмасови ръчни помпи.

Предисторията

Със заповед на директора на АМ, публикувана в Държавен вестник на 03.10.2023 г., бяха ограничени митническите пунктове, през които могат да се въвеждат на територията на ЕС надуваеми лодки, включително такива с твърд корпус и извънбордови двигатели за задвижване на морски плавателни съдове. Чрез заповедта се прекъсват пътищата за въвеждане на този тип лодки и двигатели през българо-турската граница и се дава възможност за задържане на стоката и налагане на санкции.

ПОСЛЕДВАЩ КОНТРОЛ

Дирекция „Последващ контрол“ цели повишаване на качеството и ефективността на извършваните проверки, като дейността е фокусирана изцяло към последващия контрол на декларирането, извършване на проверки на заявителите за издаване на разрешения за одобрени икономически оператори (ОИО) и на други разрешения по митническото законодателство, както и мониторинг и преразглеждане на разрешения. Особен акцент се поставя и върху проверките по акцизното законодателство за установяване на факти и обстоятелства от значение за задължения за акциз и ревизиите за установяване на акцизни задължения.

В областта на митническата дейност са извършени 93 проверки в рамките на последващия контрол и в резултат са установени суми на мита за довнасяне в размер на 7 037 282,40 лв. и ДДС за довнасяне в размер на 1 055 884,66 лв. Направени са 687 повторни проверки на митнически декларации, в резултат на които са установени мита за довнасяне в размер на 296 195,26 лв. и ДДС за довнасяне в размер на 214 130,60 лв.

Извършени са 26 предварителни проверки по митническото законодателство, 6 предварителни за издаване на разрешения за ОИО, 62 мониторинга на разрешения по митническото законодателство, 27 мониторинга на разрешения за ОИО и 13 преразглеждания на разрешения по митническото законодателство, 6 броя от които на ОИО, като в резултат от тях няма констатации, които да водят до отмяната или до преразглеждане след мониторинг.

През 2024 г. звената за последващ контрол са извършили 44 ревизии за установяване, изменяне и/или прихващане на задължения за акциз, както и за възстановяване и/или прихващане на недължимо платени или събрани от лицата суми по реда на ДОПК във връзка с разпоредбите на ЗАДС. Установените с ревизионни актове задължения за заплащане на акциз са 711 854,58 лв., лихви за просрочие – 234 181,42 лв. и надвнесени суми за акциз – 694 702,73 лв.

Извършени са 778 проверки (насрещни, по делегация, за установяване на факти и обстоятелства и за възстановявания).

Една от големите реализации за 2024 г. е образувано досъдебно производство за данъчни престъпления, извършени чрез използване на неистински документи при осъществяване на фиктивни доставки на горива, освободени от акциз. По досъдебното производство е установено, че за времето от 2019 г. до 2024 г. българско дружество е декларирало, че е доставяло гориво на американската база на НАТО – Учебен полигон „Ново село“, обл. Сливен, което е освободено от акциз и ДДС съгласно Споразумение между България и САЩ. Схемата е разкрита при съвместна акция на Агенция „Митници“, МВР и НАП под надзора на Окръжна прокуратура-Пловдив, и е осъществена със съдействието на американските служби. По случая е установен невнесен акциз от 9,5 млн. лв., който е обезпечен, за да се предотврати действителната щета за бюджета. Работата по случая продължава.

МИТНИЧЕСКИ ЛАБОРАТОРИИ

Дирекция „Централна митническа лаборатория“ (ДЦМЛ) успешно управлява проект за техническа модернизация с ново лабораторно оборудване за трите митнически лаборатории, финансиран по Инструмента за финансова подкрепа за оборудване за митнически контрол (CCEI), като част от Фонда за интегрирано управление на граници. По проекта са доставени чрез обществена поръчка, в съответствие с изискванията на Закона за обществените поръчки, общо 30 броя апарати и системи.

МЛ Пловдив: По проекта са закупени две HPLC системи (Високоефективна течна хроматография). Тази система е ключов инструмент за разделяне, идентифициране и количествен анализ на компоненти в проби от хранителни продукти и напитки. Също така и за идентифициране на денатурант битрекс; количествено определяне на захари; идентификация на органични киселини в напитки; и много други анализи, свързани с определяне състава на продуктите.

МЛ Русе: двудименсионален (2D) газов хроматограф с масспектрометричен и пламъчно-йонизационен детектор за определяне на фискален маркер в газьол и керосин.

В началото на 2024 година стартира втората фаза на проекта, обхващащ 51 уреди и системи, които ще продължат да допринасят за иновации и ефективност в митническите лаборатории.

Освен с модерна апаратура, лабораториите бяха обновени и с нови лабораторни мебели чрез изпълнена обществена поръчка с предмет: „Инфраструктурни подобрения и лабораторно обзавеждане на ЦМЛ и лабораторно обзавеждане на МЛ Пловдив“.

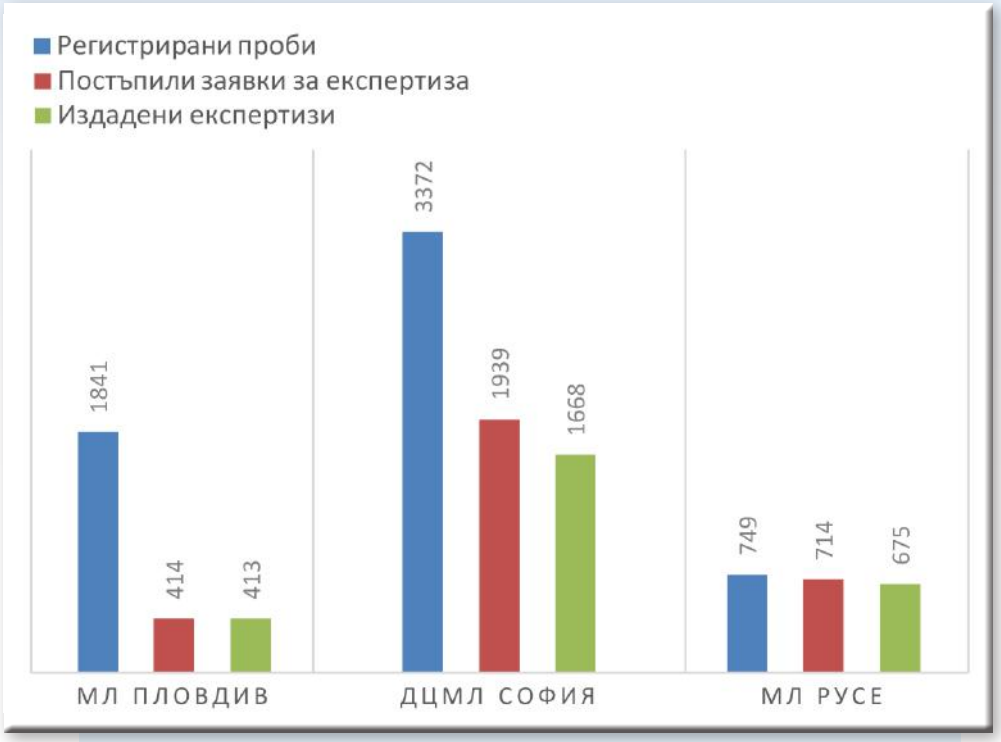

Дирекция ЦМЛ: Изцяло ремонтирано помещение, обзаведено с нови лабораторни мебели и три вида най-съвременни хроматографи.

В знак на добро сътрудничество с научни организации и институти, през 2024 г. дирекция ЦМЛ предостави безвъзмездно на Химикотехнологичен и металургичен университет (ХТМУ) – София апарати и системи за лабораторен анализ.

Студенти от ХТМУ извършват първите си химични анализи на автоматичен газов хроматограф, дарен от ДЦМЛ

Диаграма 1 – Разпределение на регистрираните проби в митническите лаборатории и издадените за тях експертизи.

Диаграма 2 – Основният фокус на анализите беше проверката за наличие на наркотични вещества и акцизни алкохолни продукти

През 2024 г. в лабораториите са регистрирани 5962 проби. 26 % от приетите проби са свързани с анализи за наличие на забранени субстанции, 25 % са алкохолни продукти и спирт за наличие на денатуранти.

През 2024 г. за поддържане на своята професионална компетентност митническите лаборатории взеха участие в четири междулабораторни сравнителни изпитвания, свързани с: изследване на показатели в газьол за промишлени и комунални цели; определяне на йодно и киселинно число в слънчогледово олио; определяне на денатуранти в три спиртни продукта. Дирекция ЦМЛ беше инициатор и координатор за провеждането на междулабораторно изпитване, свързано с определяне на пенетрация в палмова мазнина и палмов шортънинг.

През изминалата година служителите на трите лаборатории участваха в над 40 специализирани курса, с цел повишаване на професионалната си компетентност и квалификация. В резултат на проведените от експерти на ЦМЛ интензивни обучения на митнически служители от три териториални дирекции – на Митница София, Митница Русе и Митница Варна, 65 служители получиха сертификати за успешно преминато обучение. Дирекция ЦМЛ организира и координира специализирано обучение на

Във вискозното вещество, което се съдържа в електронното устройство, се идентифицира наличие на тетрахидроканабидиол (H4-CBD), хексахидроканабифорол (HHCP) и триглицериди. Веществото тетрахидроканабидиол от 15 октомври 2024 г. е включено в Списък I – „Растения и вещества с висока степен на риск за общественото здраве, поради вредният ефект от злоупотреба с тях, забранени за приложение в хуманната и ветеринарната медицина". Веществото хексахидроканабифорол се счита за химичен аналог на наркотичното вещество хексахидроканабинол. Съгласно ЗКНВП, "аналог" означава всяко вещество, което не е включено в списъците по чл. 3, ал. 2, но има сходен химически строеж с някое наркотично вещество и предизвиква аналогично действие върху човешкия организъм.

С общите усилия и съвместната дейност на ДЦМЛ и колегите от МРР, МВР и КЗП, са установени и изтеглени от пазара електронни цигари с многократно завишено съдържание на никотин спрямо законовите норми, въпреки че на опаковките на тези изделия е обявено с големи черни надписи нулево съдържание на никотин.

Анализът установи съдържание на никотин в диапазона от 50 до 100 mg/ml, нива, които представляват сериозен риск за човешкото здраве.

тема: „Вземане на проби за целите на акцизния контрол, установяване на фактически наличности на енергийни продукти и съпоставка с материалната отчетност на ДЗЛ", което се проведе съвместно с лицензирана фирма по професионално образование и обучение. Общо 34 служители от петте териториални дирекции и Централно митническо управление успешно завършиха обучението и получиха лицензиран сертификат по пробовземане.

Фабрично електронно устройство за пушене за еднократна употреба. След анализ с газова хроматография/мас-спектрометрия в смолистото вещество се идентифицира основен компонент: хексахидроканабинол (HHC) и триглицериди. HHC е включено в Списък I – "Растения и вещества с висока степен на риск за общественото здраве, поради вредният ефект от злоупотреба с тях, забранени за приложение в хуманната и ветеринарната медицина" на Приложение 1 към чл. 3, т. 1 на наредбата за реда за класифициране на растенията и веществата като наркотични.

МИТНИЧЕСКА ПОЛИТИКА

През 2024 г. продължи активното участие на Агенция „Митници“ в дейността на Комитета по Митническия кодекс, митническите експертни и проектни групи към ГД „Данъчно облагане и митнически съюз“ в Европейската комисия, както и в експертните и работни групи към други генерални дирекции в Комисията, и в комитетите и работните експертни групи към Световната митническа организация, Икономическата комисия за Европа на Организацията на обединените нации, в работните експертни групи по Конвенция ТИР. В тази връзка се представяха позициите на Република България и се провеждаше политика за защита на интересите на страната по отношение прилагането на митническото законодателство на Съюза, на общата търговска и други политики на ЕС, възлагащи функции на митническите органи и на националните мерки.

С оглед осигуряване на правилното и ефективно прилагане на митническото законодателство на ЕС, както и на общата търговска и други общи политики на Съюза и националните мерки бяха изготвени редица указания и други вътрешни административни актове, свързани с митническата дейност и методология, по-специално по отношение на митническите режими и процедури, митническия статус на стоките, обезпечението за потенциално и съществуващо митническо задължение, тарифното класиране на стоки, приложимите тарифни мерки и мерките на търговска защита, произхода на стоките, митническата стойност, освобождаването от вносни мита, забраните и ограниченията.

По отношение на автономните мерки за суспендиране на митата и на автономни тарифни квоти на Съюза, беше осъществена активна комуникация с бизнеса и бяха предприети необходимите мерки с оглед защита на икономическите интереси на българските производители и растежа и конкурентоспособността на националната икономика.

С цел подобряване и уеднаквяване на процедурите в целия ЕС, за хармонизиране и опростяване на процеса по издаване и валидиране на документа за съюзен статус, както и подобряване на ефективността на митническия надзор, на 01 март 2024 г. бе въведена в експлоатация нова централна електронна система „Доказателство за съюзен статус (PoUS)“, фаза 1. Системата осигурява възможността чрез електронни средства да се заверява и съхранява доказателството за съюзен статус на стоките, както и да се валидира статус при повторно въвеждане на стоки на територията на Съюза.

Продължават активно дейностите по фаза 2 на системата, която ще имплементира митническия манифест за стоките, включително информационния обмен със Средата за европейско морско обслужване на едно гише (EMSWe).

Взето е участие в проведената в периода от 27-31 май 2024 г. инспекция на ГД „Бюджет“ на Европейската комисия в областта на традиционните собствени ресурси. Оценката на проверяващия екип, съобразно доклада от проведената проверка, е като цяло задоволителна от гледна точка приложими митнически формалности и спазване на изискванията по отношение установяване и събиране на вносните мита като традиционни собствени ресурси за бюджета на ЕС.

Във връзка с прилагането на митническото законодателство на ЕС, както и законодателството в областта на общите политики на ЕС, се проведоха редица срещи и обучения

с митническите служители и бизнеса, както и срещи с различни национални компетентни органи за укрепване на взаимодействието по теми от общ интерес, а именно: в среща на Финансовия подкомитет към Съвместната комисия в Министерство на отбраната по прилагане на Споразумението между правителството на Република България и правителството на Съединените американски щати за сътрудничество в областта на отбраната, в Първата работна среща по проекта за развитие на зоната за военна мобилност на експерти от България, Румъния, Гърция, Съвместното командване за поддръжка и осигуряване на НАТО, 21-во поддържащо командване на САЩ в Европа и Германско-Нидерландския офис, с Министерство на вътрешните работи за провеждането на съвместно полево учение за реагиране при извънредни ситуации с Евроатлантическия център за координиране на реагирането при бедствия на НАТО (EADRCC) и др. Осъществено бе активно сътрудничество и с други ведомства и браншови асоциации по въпроси, свързани с прилагането на европейското законодателство в областта на механизма за контрол на въглеродните емисии по границите (МКВЕГ) и във връзка със задълженията на държавите членки на ЕС за употребата на устойчиви авиационни горива.

Взето е участие в дейностите във връзка с изискванията за подготовка на митническата администрация, произтичащи от проекта на Закона за въвеждане на еврото в Република България и въвеждането на еврото като официално платежно средство на територията на Република България.

В контекста на усложнената международна обстановка, свързана с конфликта между Украйна и Руската федерация, се изпълняваха задачи в силно динамична среда, като се положиха усилия към бързата ориентация и адаптиране към настъпващите промени и осигуряване на навременната координация с други национални компетентни органи, както и подготовката на точни и конкретни указания и предоставянето на своевременна информация за гражданите и бизнеса, чиято дейност е пряко свързана с търговски взаимоотношения с Руската федерация, Беларус, Украйна и неконтролираните от правителството зони на Донецка, Луганска, Херсонска и Запорожка област в Украйна и наложените секторни ограничителни мерки.

АКЦИЗНА ПОЛИТИКА

През 2024 г. дейността на Агенция „Митници“ по отношение на акцизната политика е насочена към повишаване на събираемостта от акцизи, намаляване на административната тежест за бизнеса, прилагане на ефективен контрол, както и привеждане на националното законодателство в областта на акцизите в съответствие с европейското.

Във връзка с обнародвания Закон за приемане на еврото в Република България са предложени промени в Закона за акцизите и данъчните складове (ЗАДС), като с оглед предоставянето на обезпечения се предвижда навсякъде паричната единица „лев“ да се замени с „евро“.

Във връзка с измененията и допълненията на ЗАДС, обнародвани в бр. 105 от 2023 г. на „Държавен вестник“, през 2024 г. са предложени промени в проекта на Правилник за изменение и допълнение на Правилника за прилагане на ЗАДС (ППЗАДС). Целта на промените е привеждане на подзаконовата нормативна уредба в съответствие с последните изменения на ЗАДС. Предложените промени допълват или изменят действащата нормативна уредба от една страна в съответствие със законовите промени, а от друга страна отразяват корекции във връзка с идентифицирани в практиката проблеми по прилагане на акцизното законодателство.

Служители от Агенция „Митници“ активно са участвали при изготвянето на проект на текстове и мотиви за промяна на ЗАДС, като са предприети нужните мерки за отстраняване на констатирани неясноти и за прецизиране на разпоредбите в областта на акцизното законодателство, необходими при тяхното прилагане.

Течностите за електронни цигари

За целите на данъчното облагане са отстранени установените затруднения при определяне на компонентите, съдържащи се в течностите за електронни цигари.

В тази връзка е направено допълнение в разпоредбите на чл. 12б, ал. 4-7 от ЗАДС, като е предложено ясно дефиниране на понятията по отношение на течностите за електронни цигари, съдържащи и несъдържащи никотин.

По този начин действащата нормативна уредба се прецизира, като е определен обхватът на продуктите, попадащи в приложното поле на чл. 12б, ал. 2 и 3 от ЗАДС, доколкото в него към момента се визират единствено начините на употреба на течностите за електронни цигари, но не и техните характеристики. С предложените разпоредби се постига правна сигурност както за икономическите оператори, така и за контролните митнически органи и се предотвратяват неяснотите и неоднозначното тълкуване в законодателството относно естеството на течностите за електронни цигари. С цел постигане на равнопоставеност между производители, търговци и потребители на тези продукти в търговската мрежа, включително чрез електронната търговия, са предложени разпоредби, които обхващат и случаите на „частични смеси“ на продуктите от типа „направи си сам“.

Данъчното облагане на горепосочените продукти не е регулирано на европейско ниво, поради което въведените разпоредби са за целите на акцизното облагане на тези продукти и същите са извън обхвата на продуктовата регулация, уредена със Закона за тютюна, тютюневите и свързаните с тях изделия.

Ограничена е възможността за презапасяване с тютюневи изделия

С въвеждането в националното законодателство на четиригодишния акцизен календар се създаде предвидимост за икономическите оператори по отношение на поетапното увеличаване на размера на акцизните ставки върху цигарите, тютюна за пушене и пуретите, нагреваемите тютюневи изделия, електронните цигари и наргилета. За да се предотврати практиката на част от икономическите оператори да прилагат недобросъвестни практики, като преди влизането на новата акцизна ставка освобождават големи количества тютюн и тютюневи изделия по старата по-ниска акцизна ставка, са предприети законодателни мерки за ограничаване на презапасяването на търговците с тези изделия. Предложени са изменения и допълнения в действащата разпоредба на чл. 64, ал. 8 и 9 от ЗАДС, с които се въвежда правна норма по отношение на ограничаването на броя на заявените и получените бандероли от данъчнозадължените лица. С предложената нормативна промяна не се препятства дейността на засегнатите лица, тъй като е осигурена възможност във всеки един момент икономическият оператор да може да разполага с брой необлепени бандероли, който не надвишава броя на предадените му бандероли през последните три месеца. На практика това означава, че дори при увеличаване на икономическата активност три пъти над обичайната икономическият оператор ще има на разположение необходимото количество бандероли. Редакцията на алинея 9 от чл. 64 от ЗАДС създава възможност при разполагаеми количества бандероли под броя на предадените за последните три месеца лицето да може да заяви предоставяне на допълнителен брой бандероли.

Движение на акцизни стоки

Въвеждане на задължение за временно сертифицираните получатели да подават съобщение за получаване чрез компютърната система при получаване на акцизни стоки и допълване на хипотезата за движение на акцизни стоки, освободени за потребление на територията на друга държава членка с електронен опростен административен документ.

Въвежда се допълнение в разпоредбата на чл. 76з, ал. 1 от ЗАДС с цел временно сертифицираните получатели да бъдат включени към лицата, които при получаване на акцизни стоки на територията на страната подават към митническите органи съобщение чрез компютърната система.

Правната норма се прилага при движение на акцизни стоки, освободени за потребление на територията на друга държава членка с електронен опростен административен документ, което засяга регистрацията на сертифицирания получател и на временно сертифицирания получател и съответно задължението им при получаване на акцизни стоки на територията на страната да подадат в компютърната система незабавно, но не по-късно от 5 работни дни, съобщение за получаване.

Предложението за промяна в разпоредбата на чл. 76з, ал. 8 от проекта е свързано със създаване на конкретна и ясна разпоредба относно изключенията за прилагане на разпоредбите на чл. 76з от закона, а именно „при движение на енергийни продукти с кодове по КН 2710 11 21, 2710 11 25 и 2710 19 29 в случаите, когато са в потребителски опаковки до 210 литра (в наливно състояние по смисъла на чл. 14, ал. 4 от ЗАДС). Когато енергийните продукти с посочените кодове по КН се получават на територията на страната в опаковки до 210 литра, може да се прилага редът на чл. 76л от ЗАДС, касаещ получаването на нехармонизирани акцизни стоки. Хипотезата за прилагане на правната норма е спрямо всички лица, които получават на територията на страната хармонизирани акцизни стоки – енергийни продукти с код по КН 2710 11 21, 2710 1125 и 2710 19 29 в случаите, когато са неопаковани, транспортирани в съдове, които са нераз-

делна част от транспортното средство, както и в случаите, когато продуктът е неопакован, транспортиран в съдове с обем, надвишаващ 210 литра и с код по КН 2711 12 11 до 2711 19 00, без значение дали са, или не са в опаковка по смисъла на Закона за защита на потребителите до 5 кг.

Подобряване на контролната дейност на митническите органи

Прецизирана е разпоредбата на чл. 99а от ЗАДС с оглед на възникнали противоречиви тълкувания дали настоящият текст на разпоредбата се отнася само до пощенски услуги в рамките на ЕС или следва да засяга и международните пощенки пратки от трети страни. Предвид регламентирания в чл. 267-270 от Закона за митниците ред за митническия контрол на международните пощенски пратки, е направено уточнение, че на контрола по предвидения в националното акцизно законодателство ред ще подлежат само пощенските пратки, изпращани и получавани в рамките на ЕС. Взети са предвид и забраните в чл. 91в от ЗАДС относно възможността с пощенските пратки да се изпращат/получават освободени за потребление акцизни стоки от търговци. Предложена е нова алинея 11, с цел да се избегне пропуск в закона по отношение на пощенските пратки на физически лица, съдържащи акцизни стоки в търговски количества. По съдържание предложената разпоредба е аналогична на разпоредбата на чл. 91в, ал. 7 от ЗАДС и препраща към предвидените за въвеждане и изпращане количествени ограничения на акцизни стоки, уредени в чл. 4в от ППЗАДС.

С въвеждането на предложените изменения в акцизното законодателство се продължават процесите по реализиране на националната политика в областта на акцизите, целяща повишаване на приходите от акцизи и прецизиране на контрола, осъществяван от митническите органи по отношение на акцизните стоки.

Отпада задължението за регистрация по чл. 57а, ал. 1, т. 2 от ЗАДС

Отпада задължението за регистрация по чл. 57а, ал. 1, т. 2 от ЗАДС на вносителите по смисъла на митническото законодателство на природен газ и операторите на газопреносни и газоразпределителни мрежи.

Изискването за регистрация по реда на чл. 57а, ал. 1, т. 2 от ЗАДС е обвързано с разпоредбата на чл. 5б от Закона за контрол по прилагане на ограничителните мерки с оглед действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна (ЗКПОМОДРДПУ), която е отменена с бр. 106 от 2023 г. на „Държавен вестник, в сила от 22 декември 2023 г. До момента на промяната по реда на глава втора „а“ на ЗКПОМОДРДПУ се събираха енергийни вноски върху вноса и транзитния пренос на природен газ с произход Русия с кодове по Комбинираната номенклатура 2711 11 00 и 2711 21 00. С приетите изменения в ЗКПОМОДРДПУ този режим беше отменен, поради което отпада необходимостта от регистрация по чл. 57а, ал. 1, т. 2 от ЗАДС.

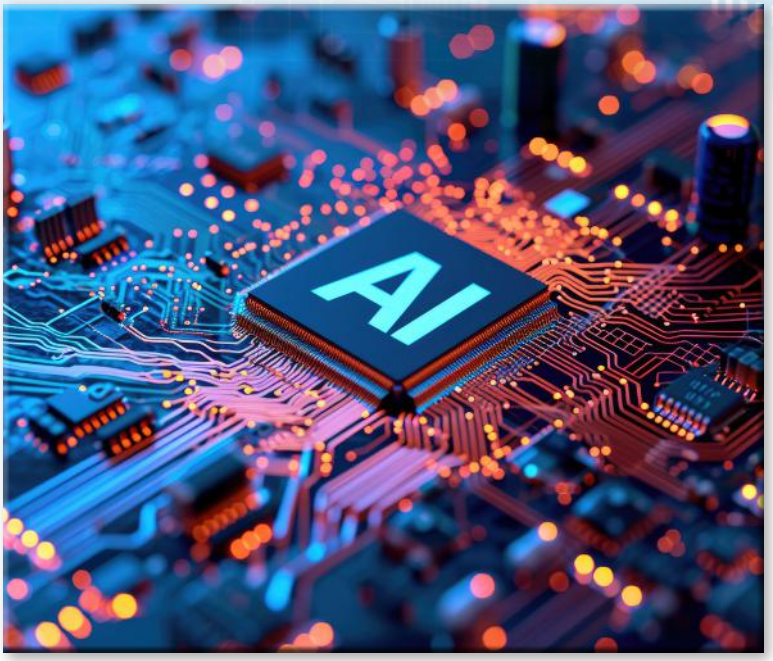

РАЗВИТИЕ НА ИНФОРМАЦИОННИТЕ СИСТЕМИ

Приоритетно изграждане на интегрирано гранично управление

С оглед изпълнение на ангажиментите на Българската митническа администрация (БМА), свързани със защита на обществения интерес, сигурността и безопасността на външните граници на Съюза, защита от нелоялна и незаконна търговия, гарантиране на сигурността и безопасността, опазване на здравето на хората и животните, защита на растенията, културните ценности, околната среда и потребителите, както и в изпълнение на основните фискални функции и подкрепа на законния бизнес, Агенция „Митници“ (АМ) прилага комплексен подход за постигане на ефективност, сигурност и просперитет. Технологиите играят централна роля в модернизацията на българските митници, като предоставят инструменти за по-бърза, по-надеждна и по-прозрачна обработка на стоки и проверка на лица и превозни средства.

Във връзка с гореописаното и в контекста на ефективното управление на външните граници на ЕС, БМА се стреми да изгражда и прилага интегрирано гранично управление, което обединява усилията на митническите органи, гранична полиция и други контролни служби на ГКПП. Интегрираният подход включва координация на действията, обмен на информация и споделяне на ресурси, за да се гарантира ефективен контрол и защита на границите. В този смисъл интегрираното гранично управление е ключов аспект за просперитета и ефективността на митническата администрация през 21 век.

През 2024 г. за изграждане на интегрирано гранично управление, с цел повишаване на ефективността на граничния контрол, повишаване на пропускателната способност на ГКПП, улесняване на законния бизнес и облекчаване на гражданите, БМА бе в процес на оптимизация на работните процеси за изпълнение на основни функции и задачи по митнически контрол и надзор, чрез реализация на **11 приоритетни ИТ проекти за надграждане на съществуващи и изграждане на нови информационни системи на АМ,** включително и за изграждане на аналитичен капацитет на Агенцията с използване на изкуствен интелект (AI) и машинно обучение (ML). Проектите се изпълняват в срок, съгласно приетите планове за тяхната реализация и са в съответствие с приложимата действаща нормативна уредба.

ПРИОРИТЕТНИ ПРОЕКТИ

1. Изграждане на Система за управление на трафика на ГКПП върху Cloud архитектура – приключени са фази Планиране и Детайлизиране на проекта. Планирана дата за внедряване в реална експлоатация 27.02.2026 г.;
2. Изграждане на Система за управление на опашките на ГКПП върху Cloud архитектура - приключени са фази Планиране и Детайлизиране на проекта. Планирана дата за внедряване в реална експлоатация 21.04.2026 г.;
3. Изграждане на център за видеоданни на Агенция „Митници“ – изпълнени са всички фази на проекта. Системата за управление на Център за видеоданни на Агенция „Митници“ (СУЦВД) е внедрена в реална експлоатация 05.12.2024 г.;
4. Изграждане на система „Пътни такси и разрешителен режим“ върху Cloud архитектура - изпълнени са всички фази на проекта. Предстоящо внедряване в реална експлоатация 15.01.2025 г.;
5. Изграждане на Централизирана информационна система за контрол на транспортните средства в реално време - изпълнени са всички фази на проекта. Предстоящо внедряване в реална експлоатация 21.01.2025 г.;
6. Изграждане на Българска интегрирана рентгенова информационна система (БИРИС етап 1) – доставено първото рентгеново оборудване в края на 2024 г. Планирана дата за внедряване в реална експлоатация 30.06.2025 г.;
7. Изграждане на Българска интегрирана рентгенова информационна система – етап 2 (БИРИС етап 2) - АМ е кандидатствала за финансиране по CCEI. Към настоящия момент е подадено предпроектно предложение CCEI-2023-BG-BCROSS към ЕК, което е на етап „Подготовка на Грантово споразумение“. В момента се провежда на процедура за избор на изпълнител и ще стартира при наличие на финансов ресурс. Планирана дата за внедряване в реална експлоатация 01.01.2027 г.;
8. Изграждане на Интегрираната платформа за събиране, обмен и анализ на данни от рентгеново оборудване за митнически контрол върху Cloud архитектура (БИРИС етап 3) - изготвена Техническа спецификация. В платформа е предвидено да бъдат интегрирани всички новопридобити рентгенови системи, както и самата платформа от своя страна да бъде интегрирана с други информационни системи от ИТ инфраструктура на АМ. В момента се провежда на процедура за избор на изпълнител и ще стартира при наличие на финансов ресурс. Планирана дата за внедряване в реална експлоатация 01.01.2027 г.;
9. Изграждане на Българска информационна система за анализ и селекция (БИСАС) - изготвена Техническа спецификация. Целта на проекта е изграждане на информационна система за селекция на пратки, които подлежат на проверка, чрез използване на модели за изкуствен интелект за автоматизирано идентифициране на рискове, откриване на обекти по признаци, идентифициране на неявни връзки между обекти, променени бизнес практики на компании, отклонения от средни показатели и др. С цел увеличаване процента на успеваемост на рисковия анализ, с изпълнението на проекта БИСАС (AI), АМ ще подобри автоматизираните процеси по анализ, оценка и управление на риска и ще намали субективното и не винаги ефективно участие на човешкия фактор в тях. Планирана дата за внедряване в реална експлоатация 01.01.2028 г.;
10. Изграждане на DRC за нуждите на АМ - етап 2 – сключен договор с избрания изпълнител, след успешно проведена обществена поръчка. След успешно завършване на втори етап от проекта ще се осигури цялостно Disaster recovery решение за информационните системи на Агенция „Митници“. Това ще доведе до повишаване нивото на резервираност и подобряване на предоставяните услуги, както и за управление на непрекъсваемостта на ИТ услугите (ITSCM). Срокът за изпълнение на договора е 24 месеца след осигуряване на финансов ресурс;
11. Подобряване капацитета на АМ за анализ на данни - Общата ефективност в дейността на АМ е в пряка зависимост от способностите за анализ на наличните данни от внедрената IT инфраструктура, както и на достъпни данни от външни източници. В тази връзка, с цел подобряване на капацитета и за анализ на данни, АМ е подала искане за подкрепа по Инструмента за техническа подкрепа на Европейската комисия за 2025 г., като същото е посочено на първо място, с „висок“ приоритет в одобрения с РМС № 724 от 24.10.2024 г. Списък с приоритизирани искания от 2024 г. за получаване на подкрепа по Инструмента в България.

Три от единадесетте проекта се изпълняват съвместно със заинтересованите ведомства и браншови организации, в рамките на сформирани от АМ работни групи с участието на определени представители от ГДГП към МВР (6 служители), БАБХ (6 служители), НОМА (2 служители) и КАПБ (2 служители), както и създадена контактна група, която включва участници от АМ и представители на бизнеса – НОМА и КАПБ.

АМ е организирала и провела 3 експертни координационни срещи (на 27.11.2024 г., 28.11.2024 г. и 29.11.2024 г.) със заинтересованите ведомства и браншови организации (ГДГП, БАБХ, НОМА, КАПБ, НТУ), във връзка с изпълнение на дейностите по изграждане на интегрирано гранично управление.

АМ, съвместно с МВР – ГД „Гранична полиция", взе участие в изготвянето на Национална стратегия за интегрирано гранично управление в Република България 2024-2027, ведно с приложени към нея План за 2024 г. за изпълнение на целите от Националната стратегия за интегрирано гранично управление в Република България 2024-2027 г. и Национален план на Република България за 2024 г. за развитие на способностите за управление на границите и за връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети страни и одобряване.

Други ИТ проекти

Съгласно многогодишния стратегически план на ЕК (MASP) и Секторна стратегия за развитие на електронното управление в Агенция „Митници" – „е-Митници" 2021-2027 г. и на Пътна карта за изпълнение на Секторната стратегия за развитие на електронното управление в Агенция „Митници" – „е-Митници" 2021-2027 г., приета с РМС 951/25.11.2022 г., са изготвени технически спецификации за обновяване и модернизиране на системите:

– Фаза 4.2 на Системата за движение и контрол на акцизни стоки EMCS и Системата за обмен на акцизни данни SEED;
– Българска акцизна централизирана информационна система БАЦИС.

Изпълнението на проекта за развитие и въвеждане на Институционалната архитектура на АМ (ИА на АМ) по отношение на БАЦИС върху Cloud архитектура стартира през м. декември 2024 г., когато е приключена и фаза „Планиране". Планираната дата за внедряване е 17.05.2027 г.

През 2024 г. успешно приключиха фази Изграждане на проекти по МКС: Развитие и въвеждане на институционалната архитектура на АМ (ИА на АМ) по отношение на Централизирано оформяне на вноса – фаза 2 (2.10. UCC Centralised Clearance for Import (CCI)

phase 2) върху Cloud архитектура“ и "Развитие и въвеждане на ИА на АМ по отн. на декларативните системи, отразяващи изискванията на Националната среда за митническо обслужване на едно гише–обмен на сертификати фаза1 в/у Cloud архитектура" фиш 1.13 EU Single Window environment for customs MASP-C) фаза 1 върху Cloud архитектура“.

Проект по МКС „Развитие и въвеждане на ИА на АМ по отношение на Централизирано оформяне на вноса – фаза 2 (2.10. UCC Centralised Clearance for Import (CCI) phase 2) върху Cloud архитектура“ ще бъде първата информационна система, която ще осигури координирането и хармонизирането на процесите и обмена на информация на равнище ЕС за митническите формалности при внос.

Концепцията за централизирано оформяне при внос позволи на икономическите оператори да централизират и интегрират на едно място функциите по счетоводство, логистика и дистрибуция и да намалят взаимодействието с митниците, като използват митническото учреждение за надзор като основен партньор за контакт. Обработката на митническите декларации и физическото вдигане на стоките, следва да бъдат координирани между съответните митнически учреждения на държавите членки.

Проект по МКС „Развитие и въвеждане на ИА на АМ по отношение на декларативните системи, отразяващи изискванията на Националната среда за митническо обслужване на едно гише – обмен на сертификати фаза1 в/у Cloud архитектура" фиш 1.13 EU Single Window environment for customs MASP-C) фаза 1 върху Cloud архитект“ е насочен върху процеса на митническо деклариране и изпълнението на немитническите формалности, регулиращи трансграничното движение на стоки. Целта е да се създаде цифрова рамка за засилено сътрудничество между всички гранични органи и да се улеснят административните проверки в момента на митническото оформяне. Единното гише ще даде възможност на предприятията и търговците да предоставят данни в един-единствен портал в отделна държава членка, като по този начин ще се намалят дублирането, времето и разходите. Реализирането на първата фаза на проекта е към засилване на сътрудничеството и координацията между различните регулаторни органи и ще подпомогне автоматизираната проверка на немитническите формалности за стоки, които влизат или напускат ЕС.

Проект „Развитие и въвеждане на Институционална архитектура на АМ по отношение на модул „Митническо задължение и управление на обезпеченията“ (ММЗУО) във връзка с Проект по МКС: Управление на обезпеченията/2.5 UCC Guarantee management (GUM) върху Cloud архитектура“. Изпълнението на проекта ще осигури управление на обезпеченията, изисквани по митническото законодателство, които се използват в повече от една държава членка на ЕС. Когато се използва такова обезпечение, същото следва да е достъпно по електронен път в държавата членка, в която се подава и приема митническа декларация.

Проект „Развитие и въвеждане на Институционалната архитектура на АМ по отношение на Митническата информационна система за транзит (МИСТ), във връзка с Проект по МКС: „Подобряване на новата компютризирана система за транзит (NCTS) етап 6 (1.7 UCC Transit system including NCTS – phase 6) върху Cloud архитектура“ въвежда специфичните нови изисквания по отношение на данните за сигурност и безопасност в митническите декларации за транзит на стоки, които се въвеждат на митническата територия на Съюза, произтичащи от Система за контрол на вноса 2 фаза 3 (ICS2 release 3), чрез актуализация на съществуващата възможност за подаване на комбинирана декларация с данните за сигурност и безопасност от ENS (обобщена декларация за въвеждане) в NCTS-P5. NCTS-P6 също така има за цел пълното прилагане на чл. 130 от МКС и разпоредбите във връзка с ENS, които ще бъдат въведени в експлоатация от СКВ2 фаза 3.

През 2024 г. приключи изпълнението на проект „Развитие и въвеждане на Институционална архитектура на Агенция „Митници“ по отношение на модул „Пътни такси и разрешителен режим“ (ПТРР) върху Cloud архитек-

тура“. Внедряването на новия модул е планирано за месец януари 2025 г. В резултат на изпълнението на проекта – част от Програма Митници 2032, Агенция „Митници“ ще прилага ефективен контрол на ГКПП в изпълнение на вменените ѝ със законови и подзаконови нормативни актове задължения. Модул ПТРР обективно и оптимално ще отразява нуждите от автоматизиране на дейностите във връзка с изпълнението от Агенция „Митници“ на функции при събиране и контролиране на пътни и винетни такси и контрол на разрешителния режим. Новият модул ПТРР ще предоставя възможност за контрол на теглото и габаритните размери на превозните средства, проверка на валидността на винетните и тол-таксите и разрешителни на всички автомобили, преминаващи през граничните пунктове на страната и ще оптимизира контрола при обработката на преминаващите автомобили.

Подготовката за еврото

В изпълнение на приетия с Решение № 797 на Министерския съвет от 2023 г. Национален план за въвеждане на еврото в Република България, АМ изготви План за адаптиране за работа с евро на информационните системи на българската митническа администрация. В Плана са включени 16 информационни системи на АМ, както и 5 ИС, чиито авторски права не са собственост на АМ.

АМ изпълнява дейностите по Плана съобразно сроковете от Решение № 608 на Министерския съвет от 16 август 2024 г., като два пъти месечно се отчита напредъка на изпълнението му, чрез Платформата на МЕУ за автоматизиране на процесите по планиране, отчитане на напредъка, комуникация, наблюдение и контрол на административните органи във връзка с адаптирането на информационните им системи за работа с евро.

До края на 2024 г. успешно преминаха тестови изпитания на 8 бр. ИС на АМ, адаптирани за работа с евро.

Smart customs

Във връзка с получена покана от Секретариата на Световната митническа организация (СМО) за провеждане на 34-то заседание на Управителния комитет на Ревизираната конвенция от Киото (2-3 октомври 2024 г., в централата на СМО в гр. Брюксел, Белгия), служители на ДИСАД - ЦМУ взеха участие като панелисти в панелна дискусия в рамките на проект „Smart customs“ на СМО.

Основна цел на проекта „Smart customs“ е подпомагане на митническите администрации по света да използват иновативни технологии и инструменти за цифрова трансформация. Проведената панелна дискусия на тема „Оценка и актуализиране на Насоките за ИКТ за подобряване на митническите процеси и процедури“ имаше за цел определяне на необходимостта и обхвата на актуализация на Насоките за ИКТ. В изказванията на панелистите от дирекция ИСАД са представени постиженията на АМ, като една от най-високотехнологичните митнически администрации, ефективно използваща съвременните ИКТ технологии.

Получената покана за участие в панелната дискусия е във връзка с информацията, предоставена от АМ чрез проучването „Интелигентни митници“, целящо да бъде направена преценка на глобалното приемане на революционни технологии сред членовете на СМО и да се идентифицират нуждите от укрепване на капацитета, както и да се насърчи обменът на опит и най-добри практики. В тази връзка в края на м. април 2024 г. е попълнен от ДИСАД онлайн въпросник, с който е предоставена изчерпателна информация за използването на избрани революционни технологии в митниците, включително: блокчейн; големи данни и анализ на данни; изкуствен интелект; машинно обучение; интернет на нещата; дронове; роботи; биометрия; виртуална, разширена и смесена реалност; облачни технологии и други нововъзникващи технологии, от които понастоящем са приети 6, а останалите са в процес на разглеждане и разработка в АМ.

Служители от ДИСАД взеха участие в работно посещение в азербайджанската митническа администрация на тема имплементиране на NCTS Phase 5 по покана от Държавния митнически комитет на Република Азербайджан. По време на работните срещи, проведени в периода 30.09-10.10.2024 г., бяха представени теми, свързани с: разрабо-

тване и внедряване на националното приложение на NCTS-P5; тестове за съответствие с ЕК; нови роли и функционалности в NCTS-P5; функционални и технически спецификации на NCTS-P5; използване на обезпечение за транзит в NCTS-P5; организация на работата на Сървис Деск –докладване на заявки, времената за реакция, жизнен цикъл, структура в Агенция „Митници“.

Системата за регистриране на заявки за инциденти и услуги на Агенция „Митници“ - Сървис Деск се поддържа изцяло онлайн от служители на Агенция „Митници“. През 2024 г. се отбелязва ръст с 10% на регистрираните заявки, при запазване на останалите показатели, което илюстрира високата степен на ефективност на системата. През годината са регистрирани 45 615 заявки, от които над 68% са от икономически оператори, а 32% – от митнически служители. Над 98% от заявките са типизирани като „заявка за услуга“, а помалко от 2% са регистрираните заявки за „инцидент“. 96% от заявките са решени в рамките на календарната година.

Развитие и поддържане на ИТ инфраструктурата

Осигуряването на наличност и капацитет на ИТ инфраструктурата и услугите в Агенция „Митници“ (АМ) е в основата на издигането на по-високо ниво на ролята и мястото на АМ в национален план и в рамките на Европейския съюз, в контекста на текущия процес на реформа на митническия съюз, както и във връзка с предстоящата модернизация на Световната митническа организация.

Наличността на трансевропейските системи за движение - CKB1, CKB2, модул EMCS от БАЦИС, МИСТ2 и МАСИ през отчетния период е средно 99,96%.

Основна цел на системните администратори е осигуряването на надеждна, мащабируема и устойчива ИТ инфраструктура, осигуряваща високо ниво на наличност на информационните системи, бързодействие и гарантирана работоспособност.

Така се постига по-ефективна, по-ефикасна и модернизирана българска митническа администрация, функционираща по все по-интегриран начин с митническите органи на ЕС, чрез актуализиране и разработване на електронни системи, предназначени да превърнат митническата администрация на ЕС в модерна, взаимосвързана среда без документи на хартиен носител.

Водеща цел е още по-резултатното противодействие на измамите и нарушенията чрез дигитализация на процесите и използване на съвременни средства и технологии (изкуствен интелект, машинно обучение, Big data и др.), с цел по-ефективни методи за анализ и контрол.

Администраторите на бази данни управляват различни по вид и специфика сървъри за бази данни на продукционна и на тестова среда – Informix, PostgreSQL и MongoDB. Към края на 2024 г. в собствената облачна инфраструктура на Агенцията са реализирани 25 проекта. Дирекция „Информационни системи и аналитична дейност“ осигурява успешно 24x7x365 наличност на информационни системи и услуги на АМ чрез дежурни служители от дирекцията, извършващи мониторинг и регулярни дейности.

Извършват се дейности по създаване, възстановяване и поддържане на резервни копия в инфраструктурата на АМ. Съхраняват се архиви за над 385,10 терабайта.

Мрежова и информационна сигурност

Всяка организация днес е изправена пред постоянни заплахи за сигурността на информацията създавана, обработвана и пренасяна по електронен път, едновременно от вътрешни и външни източници. Благодарение на постоянно развиващите се заплахи за мрежовата и информационната сигурност (МИС), вече не е достатъчно единствено да се използват блокиращи механизми или процедури, анализиращи събитията, след като са се случили, за защита или отговор на съвременните атаки. Организациите трябва да използват по-усъвършенствани инструменти, за да имат възможността да се адаптират към най-съвременните заплахи и да използват динамични механизми за защита и отговор.

За да отговори на тези предизвикателства

Агенция „Митници“ проектира, поетапно изгради и внедри в експлоатация комплексна ИТ инфраструктура за защита на мрежовата и информационната сигурност с адаптираща се към новите заплахи архитектура (Adaptive Security Architecture). Изградената инфраструктурата за защита на МИС се състои от редица сложни технически решения интегрирани едновременно по между си и в ИТ инфраструктура на АМ. Различните технически решения, защитават ИТ инфраструктура на Агенцията, като прилагат принципите на „сигурност, базирана на идентичността“ и „нулево доверие“. Инфраструктурата за защита на МИС обхваща: решения за управление на идентификация и достъпите, защита на крайни устройства от зловреден код, защита на електронна поща и достъп до Интернет, защита на достъпа до услуги и приложения, защита на бази данни, наблюдение и анализ на мрежовия трафик, защита на мрежата, наблюдение и анализ на потребителското поведение, корелация на събития свързани със МИС и други.

ИТ инфраструктура за защита на МИС се администрира изцяло от служители на дирекция „Информационни системи и аналитична дейност“ (ДИСАД) и отдел „Звено по мрежова и информационна сигурност“.

Изграждането ѝ в периода 2019-2024 г. постига следните цели:

– изпълнение на техническите изискванията по съответната наредба;
– наблюдение и отговор в реално време – незабавно, динамично и автоматично отстраняване на заплахи благодарение на оценката в реално време на събития, потребители, системи и мрежови трафик;
– приоритизиране и филтриране – адаптиращата се към новите заплахи архитектура дава възможност на ИТ специалистите на АМ да прилагат и използват сложни анализи и процеси на машинно обучение, за да откриват пробиви в сигурността които не биха били видими, чрез наблюдение само на отделна част от ИТ инфраструктурата;
– намаляване на експозицията срещу дадена атака – адаптиращата се към новите заплахи архитектура дава възможност за намаляването на големината на атаките и ограничаване на щетите, които могат да бъдат причинени от конкретните заплахи;
– намаляване на времената за реакция – заплахите за МИС се откриват и отстраняват своевременно, чрез комбинация от ръчни и автоматични процеси.

Във връзка със сложната международна обстановка и в резултат от изграждането и внедряването на ИТ инфраструктура за защита на МИС през 2024 г. са отразени множество малки и средни по значимост атаки, които не са засегнали работоспособността на предоставяните от Агенцията ИТ услуги и приложения и които са идентифицирани и решени в рамките на по-малко от 1% от средното време за реакция според проучване на IBM от 2022 г.

РАЗВИТИЕ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА НА ГКПП, УПРАВЛЕНИЕ НА ТРАФИКА И ШЕНГЕН

В изпълнение на основната си мисия, като част от митническите администрации на Европейския Съюз (ЕС), а именно: осигуряване функционирането на вътрешния пазар, намаляването на бариерите пред международната търговия и инвестиции, при условията на нарасналата необходимост от гарантиране на сигурността и безопасността на външните граници на Съюза, през 2024 г. Агенция „Митници“ формулира концепция за интегрирано управление на трафика и премахване на опашките на ГКПП. С оглед на това като цели в Националната стратегия за интегрирано гранично управление в Република България 2024-2027 г. ГКПП „Капитан Андреево“, ГКПП „Лесово“, ГКПП „Калотина“, ГКПП „Станке Лисичково“ и ГКПП „Златарево“ бяха включени в Национален план на Република България за 2024 г. за развитие на способностите, за управление на границите и за връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети страни и в Плана за 2025 г. за изпълнение на целите от Националната стратегия за интегрирано гранично управление в Република България 2024-2027 г.

Беше направен анализ на трафика на товарни автомобили, като се установи трайна тенденция към увеличаването му. Към настоящия момент инфраструктурата, изградена на българските ГКПП, е с капацитет 2.5 млн. тежкотоварни средства, изправена пред предизвикателството да обслужва почти двойно надхвърлящ капацитета ѝ трафик. Само през 2023 г. през 15-те най-натоварени ГКПП в страната са преминали 4.5 млн. товарни автомобила. Средният ръст на преминаващите товарни автомобили през 15-те най-натоварени ГКПП за последните 5 години е 67 % или средно 13.4% годишно.

Трафикът на ГКПП през 2024 г.

През 2024 г. възходящата тенденция за увеличение на товарния трафик се запази, като се отчете 2 % ръст на броя на преминалите товарни ППС от 4 816 173 бр. по извършваната от Агенция „Митници“ дейност „Пътни такси и разрешителен режим“ (ПТРР) на ГКПП. Постигнатият резултат е рекорден, откакто дейността по ПТРР на ГКПП е в структурата на АМ.

Брой обработени товарни пътни превозни средства на ГКПП	
Година	**Общ брой обработени товарни ППС**
2024 г.	4 816 173
2023 г.	4 720 272
2022 г.	4 591 093
2021 г.	4 198 305
2020 г.	3 500 775

Приходите за изминалата година отчитат незначителен спад с около 5%, като достигат 96 227 406 лв. (разлика от 4.9 млн. лв. спрямо 2023 г.). За сравнение: през 2019 г. приходите по тази дейност са били 57.4 млн. лв., като това е първата година, в която АМ извършва контрол по правоприлагане на ГКПП по отношение новата система за ТОЛ-такси и електронни винетки. Отчетеният спад от 5% за 2024 г. спрямо предходната е в резултат на намалени такси от правоприлагането (компенсаторна и максимална такса – общо намаление с 2,7 млн. лв), а също така и на значително увеличения брой от СЕМТ (разпределяни от Европейския комитет на министрите на транспорта) разрешителни за турските превозвачи. СЕМТ разрешителните позволяват транзитно преминаване без заплащане на входните транзитни такси от турските превозвачи. Посочените обстоятелства за намаляване приходите по ПТРР за 2024 г. са в резултат на външни фактори за АМ.

ТОП 10 на пунктовете по брой обработени товарни ППС на ГКПП през 2024 г.

ГКПП 2024 г.	Товарни автомобили (брой)
Капитан Андреево	1 013 651
Русе – Дунав мост	961 915
Кулата	713 217
Лесово	519 255
Калотина	511 941
Дунав мост II Видин	235 402
Гюешево	122 756
Оряхово - ферибот	107 636
Кардам	97 885
Капитан Петко Войвода	72 447

*Данните за ГКПП Дунав мост II Видин отразяват обработените от Агенция „Митници“ товарни ППС, а не общият брой преминали, тъй като събирането на такса „мост“ е възложено на дружество, управляващо моста.

Най-натовареният граничен пункт е ГКПП Капитан Андреево. През 2024 г. обработените товарни ППС отново надминават числото 1 милион.

През 2024 г. данните показват по-значителен ръст на обработените товарни превозни средства на вход от Турция и на изход към Западна Европа, което отразява усилията на Агенция „Митници“ за ускоряване на обработката.

От 5 юли 2024 г. се въведе опция за електронно заплащане на такса „мост“ на Дунав мост – Русе – Гюргево. Новата възможност позволява онлайн плащане на таксата за преминаване на Дунав мост – Русе на всички излизащи от България леки автомобили (до 8+1 места), без значение държавата им на регистрация. За първата половин година от действието на новия метод за плащане около 4000 автомобила се възползваха от виртуалния пос-терминал. След приемането на България в Шенгенското пространство и по суша, в края на 2024 г. Агенция „Митници“ започна надграждането на услугата и за другите видове превозни средства, вкл. товарни автомобили. Очаква се интересът към онлайн плащането да се засили след приемането на страната в Шенгенското пространство и най-вече след края на ремонта на Дунав мост – Русе. Мащабните ремонтни работи, чийто изпълнител е Агенция „Пътна инфраструктура“, започнаха през лятото на 2024 г. и ще се изпълняват в няколко етапа. Това е първият основен ремонт на мостовото съоръжение след построяването му през 1954 г.

ГКПП „Станке Лисичково“

Инфраструктурни проекти

През 2024 г. продължи работата по основни инфраструктурни проекти.

На 30.08.2024 година на ГКПП „Станке Лисичково“/ МП Логодаж е приключен първият подетап от цялостната реконструкция на пункта. Съгласно въведената нова организация на движение влизането в Република България се осъществява по две напълно нови трасета – едно за леки автомобили и автобуси и едно за товарни автомобили, оборудвано с електронна везна. Излизането от страната в посока Република Северна Македония за всички автомобили се извършва през едно от старите трасета на пункта. Движението се регулира на всеки етап от строителството при запазване на възможността за преминаване на пътни превозни средства, а строителството се очаква да приключи окончателно през 2025 г.

На 01.10.2024 г., служебният министър-председател Димитър Главчев откри реконструирания гранично-контролно пропускателен пункт „Калотина“ в присъствието на министри, директорът на Агенция „Митници“ Георги Димов, директорът на ГД „Гранична полиция“ Антон Златанов, изпълнителният директор на Национална агенция за приходите Румен Спецов. Реконструкцията на ГКПП “Калотина” на стойност 63,8 млн. лв. е извършена на два етапа в периода 2018 – 2024 г. При изпълнението са обновени и увеличени трасетата за товарни и леки автомобили, както и цялостната подземна и наземна инфраструктура на пункта. Работата включва и нова настилка, премахване на редица сгради с отпаднала необходимост, както и построяване на нови сгради за нуждите на ГД „Гранична полиция“ и изграждане на връзка с магистрала „Европа“. Това е първата толкова мащабна реконструкция на пункта за последните 30 години.

Откриването на ГКПП „Калотина“

През 2024 г. беше извършена подготовка за предстоящата реконструкция на ГКПП „Капитан Андреево“ със срок на изпълнение във втората половина на 2026 г., както и подготовка за реконструкция на ГКПП „Лесово“ и реконструкция на ГКПП „Калотина – етап 3“ със срок на изпълнение първо шестмесечие на 2027 г.

Шенген

През 2024 г. България постигна една от своите стратегически цели – присъединяване към Шенгенското пространство. Това се случи първо в края на март 2024 г. по вода и въздух, а на 12.12.2024 г. беше взето и решение за присъединяване на страната по суша от 1.01.2025 г.

При спазването на Регламент (ЕС) 2016/399 на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2016 година относно Кодекс на Съюза за режима на движение на лица през границите (Кодекс на шенгенските граници), в съкратени срокове Агенция „Митници“ изпълни всички краткосрочни мерки за преустановяване функционирането на шосейните гранични контролно-пропускателни пунктове на българо-гръцка граница и за временно въвеждане на граничен контрол на българо-румънска граница.

Същевременно Агенция „Митници“ започна и адаптация на процесите си по контрол и обработка на товарни превозни средства, като още в първия ден на новата година беше демонстриран съвместен роуд-стоп контрол в района на граничния преход при Кулата с мобилна рентгенова апаратура, митнически кучета и служители от Агенция „Митници“, НАП, ИА „Автомобилна администрация“ и ГД „Гранична полиция“.

РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИЯ КАПИТАЛ

Инвестицията в човешкия капитал (ресурс), неговото планиране, мотивиране, развитие и подкрепа води до повишаване на ефикасността от работата на всички административни звена в системата. Според проучването „Барометър на ангажираността“, проведено от Института по публична администрация относно нагласите на служителите, може да се види, че делът на ангажираните служители в Агенция „Митници“ е по-висок от този в администрацията като цяло. Глобалният индекс на ангажираност в Агенция „Митници“ е с висока стойност, което показва, че служителите в организацията са мотивирани.

През 2024 г. дирекция „Управление на човешките ресуси“ беше поставена пред доста предизвикателства – да гарантира ефективна, бърза и навременна работа на служителите в постоянно изменящата се технологична среда; да осигури добри условия на труд, отговарящи на нуждите и потребностите на служителите; да предостави добре структурирана и обезпечена работна среда; да ограничи претоварването на служителите в отделните звена; да гарантира сигурност и постоянство като една европейка държава с надеждни граници. През изминалата година бяха обсъждани и реализирани различни мерки и проекти в посока на задържане на устойчивостта в работната среда и работния процес, както и повишаване мотивацията на квалифицирани служители, отличаващи се с професионализъм и етично отношение. През годината са стартирани **228** процедури за повишаване в длъжност чрез конкурентен подбор за общо **310** позиции.

В изпълнение на Наредба Н-1 от 03.06.2016 г. за условията и реда за извършване на изследване за професионална и психологическа пригодност при назначаване и повишаване в длъжност в Агенция „Митници“ (Наредба Н-1 от 03.06.2016 г.) през изминалата година продължи провеждането на изследване за професионална и психологическа пригодност като отделен етап от процедурите за назначаване и повишаване в длъжност в Агенция „Митници“. През 2024 г. са обработени, анализирани и изготвени **780** психологични заключения на кандидати, участващи в различни процедури, обявени в Агенция „Митници“. Агенция „Митници“ работи за подобряване на ефективното, надеждно и високотехнологично осъществяване на цялостния процес по набиране на кадри и повишаване на служители, за да може достойно да отговори на изискванията и очакванията на СМО. За оптимизиране на процеса чрез автоматизирано систематизиране на голям обем от информация, стартира проект „Създаване на информационна система за целите на провеждане на изследване за професионална и психологическа пригодност в Агенция „Митници“.

ОБУЧЕНИЕ

Една от стратегическите цели на Агенция „Митници“ е осигуряването на ефективно обучение и повишаване на професионалните компетентности на служителите, като се акцентира върху модернизацията на методите и адаптацията към съвременните изисквания.

През изминалата 2024 г. обучението на митническите служители продължи да бъде приоритетен ангажимент, реализиран с високо качество и в съответствие с утвърдените европейски и световни стандарти в областта.

Новоназначените служители в специализираната митническа администрация преминаха през задължителното **базово** обучение, което осигурява висока степен на професионални умения, знания и поведенчески способности. През 2024 г. 55 митнически служители завършиха успешно базов курс.

Програмата за обучение на служителите през 2024 г. (Програмата) беше изготвена с оглед извършен анализ на индивидуалните потребности от продължаващо обучение на служителите, съобразено с приоритетите на съответните административни звена. В изпълнение на утвърдената Програма на национално ниво бяха проведени 65 обучения с 938 участници, а на регионално ниво – 29 обучения и работни срещи с 342 участници.

С цел повишаване на качеството на провежданите обучения, НУЦ организира анкети сред участниците. Чрез тях се събират мнения, предложения и оценки, които служат за анализ и усъвършенстване на съдържанието, методите и подходите, използвани по време на обучителния процес. Получената обратна връзка позволява да се идентифицират силните и слабите страни на провежданите обучения, както и да се предприемат конкретни мерки за подобряване на ефективността им, на база обобщените резултати.

За 2024 г. могат да се обобщят следните заключения и наблюдения:

- Във висока степен обученията са отговорили на очакванията и потребностите на участниците;
- Около 91% от анкетираните участници са посочили, че ще имат възможност да приложат на практика наученото по време на обучението;
- Малка част от участниците (под 10%) са отбелязали като препоръка обсъждането на по-голям брой казуси от практиката, с които служителите са се срещали при изпълнение на служебните задължения.

Получените оценки и отзиви показват високо ниво на положителни впечатления, което свидетелства за ефективността на предприетите подходи и инициативи.

Общо 60 служители преминаха обучения по вземане на проби за целите на акцизния

контрол, проведени съвместно с лицензиран център за професионално обучение. Участниците оцениха положително практическата насоченост и актуалност на обученията. Въз основа на добрия отзвук, Агенция „Митници“ планира продължаването на тези обучения и през следващите периоди, с цел устойчиво развитие на професионалните компетенции на служителите.

В Института по публична администрация (ИПА) се обучиха 278 служители на Агенция „Митници“. Задължително обучение за назначени за първи път на държавна служба ЗО-1 завършиха 64 служители, а задължителното обучение ЗО-2 за новоназначени ръководители преминаха 6 служители. Един служител премина Академията за млади лидери към ИПА.

И през 2024 г. служителите на агенцията имаха достъп до английски и български версии на модулите за **електронно обучение**, разработени от Европейската комисия (ЕК) и по линия на Световната митническа организация (СМО). Това допринесе за уеднаквяване на професионалните компетентности на митническите служители в ЕС.

Агенция „Митници“ осигурява възможности за участие на служителите в специализирани обучения, организирани от митнически администрации в различни европейски държави и финансирани по Програма CLEP на Европейската комисия. Тези инициативи стимулират обмяната на опит и добри практики между митническите служители в ЕС. В рамките на инициативите за обучение на CELBET (Митническият Експертен Екип по Източните Сухопътни Граници на ЕС), служители от Агенция „Митници“ имаха възможност да се обучават и по приоритетни теми в сферата на митническия контрол: анализ на рентгенови изображения, физически контрол на леки и тежкотоварни автомобили, автобуси и влакове, обучение на митнически кучета и техните водачи, умения за извършване на митнически контрол. Голяма част от обученията се проведоха от т.нар. Центрове за експертиза

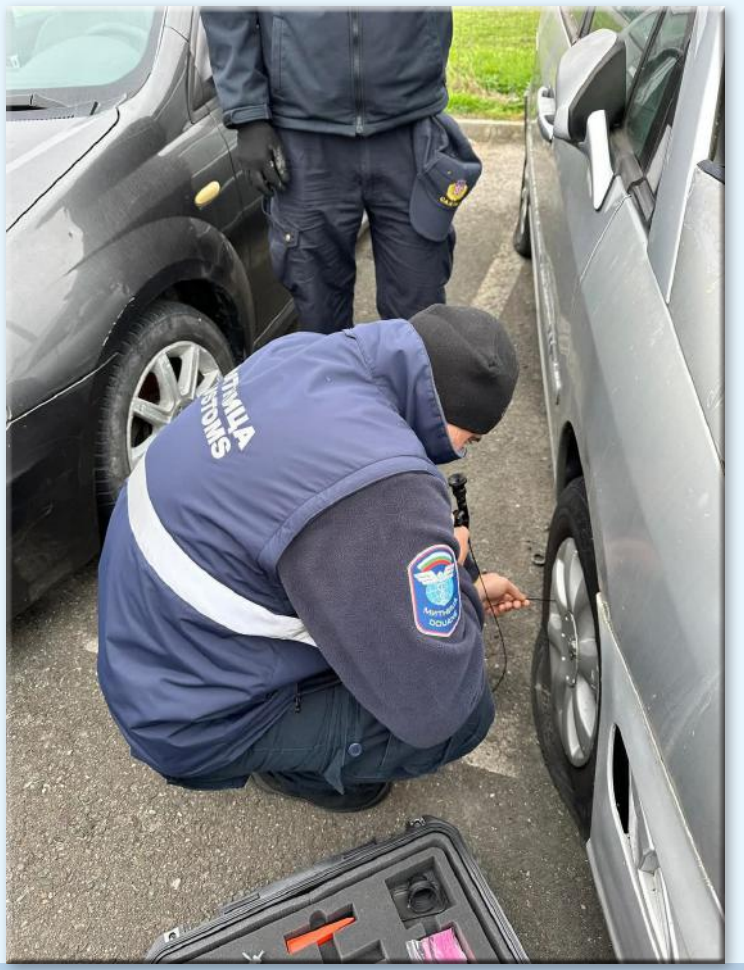

на CELBET, които бяха създадени по инициатива на екипа по обучение на CELBET в периода 2019-2024 г. Центровете ще продължат да бъдат важен фактор за развитие на професионалната компетентност на митническите служителите в ЕС и в контекста на новия експертен екип EUCABET (Митнически алианс на ЕС за границите). Те ще гарантират в дългосрочен план достъпа на Българската митническа администрация до висококачествени обучения, лектори, експертиза и добри практики в сферата на митническия контрол. Със стартирането на EUCABET ще бъдат анализирани и потребностите от обучение на служителите, осъществяващи митнически контрол не само по сухопътните граници на ЕС, но и на летищата и пристанищата, както и от мобилните групи.

През 2024 година 5 служители от Агенция „Митници“ участваха в обучения на CELBET, а двама участваха в провеждането им като част от екипа на международните лектори на CELBET. Синтезираната обратна връзка за обученията по CELBET е изцяло положителна, като участниците изтъкват практическата им насоченост и възможността за обмяна на опит между митническите администрации. Неведнъж е отбелязвано, че придобитите по време на обученията знания и умения спомагат за подобряване и унифициране процеса на митнически контрол в ЕС чрез преодоляване на общи проблеми и слабости. Очакванията са, че споделянето и прилагането на добри европейски практики ще доведе до по-висока ефективност в работата на митническите служители по външните граници. Друг важен елемент от предоставената обратна връзка е, че лекторите на CELBET демонстрират изключителен професионализъм и мотивация, като създават отлична работна атмосфера.

Агенция „Митници“ ще продължи да насърчава и надгражда постиженията в сферата на обучението, както обмяната на опит и добри практики на национално и международно равнище.

Обучение на специфични техники за проверка с оборудване на митнически служители от различни държави в рамките на CELBET, проведено на МП Баяково, Хърватия, на границата със Сърбия – ноември 2024 г.

ИНТЕГРИТЕТ И ДЕЙНОСТ НА ИНСПЕКТОРАТА

Поддържането на високи професионални стандарти и интегритет на служителите, както и превенцията и противодействието на корупцията и на други неправомерни деяния, е една от приоритетните задачи в дейността на Агенция „Митници“. В тази връзка, в съответствие с Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията, беше разработен и утвърден от директора на Агенцията и съгласуван с министъра на финансите Антикорупционен план на Агенция „Митници“ за 2024 г.

Във връзка с регламентираните в чл. 11, ал. 3 от Устройствения правилник на Агенция „Митници“ функции, през 2024 г. Инспекторатът в Агенция „Митници“ осъществи редица проверки и дейности, свързани с превенция и противодействие на корупцията и осъществяването на контрол върху дейността на митническата администрация, изпълнението на които допринесе за постигане целите на Агенцията, за подобряването на административния капацитет, както и за укрепване на общественото доверие в морала и професионализма на митническите служители, и повишаване престижа на митническата администрация.

Извършени са 125 извънпланови проверки по постъпили в Агенцията сигнали, по разпореждане на директора на Агенцията, по искане на други институции.

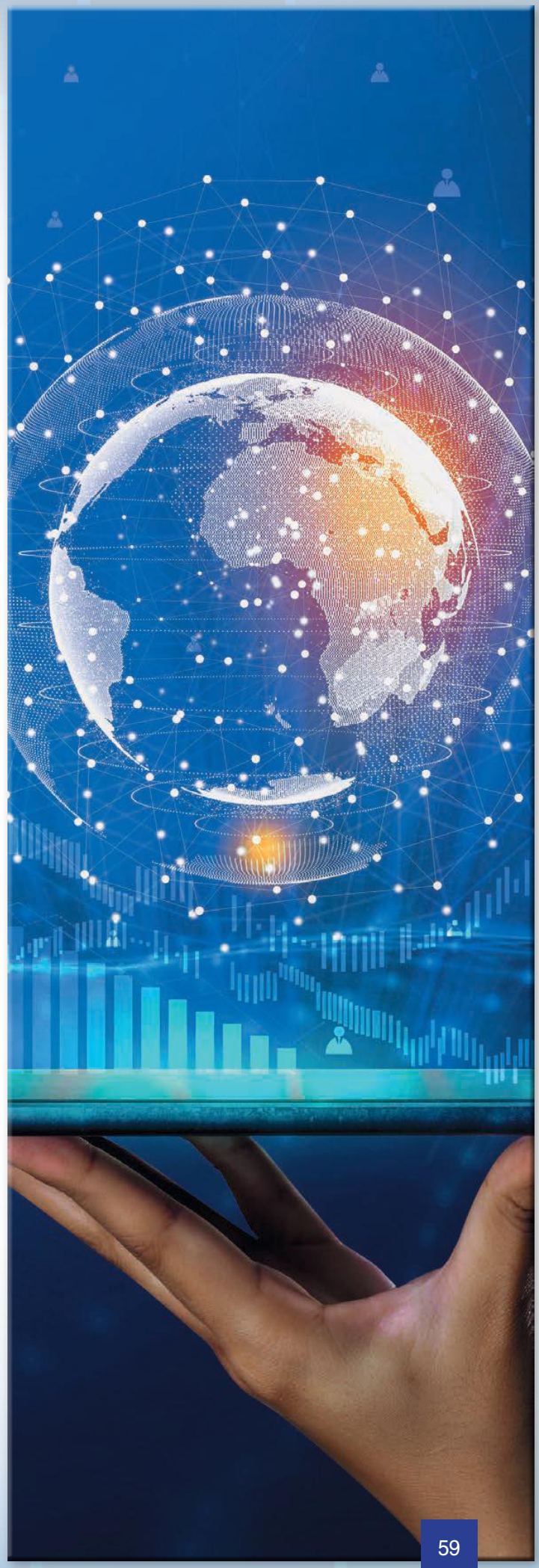
Наред с това са извършени и всички планови проверки и дейности по Годишния план за дейността на Инспектората, в т.ч.: комплексна проверка по спазване на нормативната уредба, регламентираща дейността на митническата администрация, в Митническо бюро Сливен, ТД Митница Бургас; проверка относно спазване срока за подаване на декларациите по чл. 49, ал. 1, т. 2 от ЗПК; проверки по предоставянето на административни услуги в ТУ на ТД Митница Русе и ТУ на ТД Митница София; оценка на корупционния риск на МП Лесово; анализ и проверка по получената от НАП информация по чл. 42, ал. 1 от Устройствения правилник на АМ, за имуществото и доходите на митническите служители. Проведени са

работни срещи по въпросите на превенцията и противодействието на корупцията и други неправомерни деяния на служители, с ръководния състав на митнически учреждения в структурата на ТД Митница Русе и със служители в митнически учреждения в структурата на ТД Митница София – на място в съответното учреждение. Проведени са и анонимни анкети с преминаващи пътници и превозвачи през МП Капитан Андреево (анкетирани общо 302 граждани, от които 82 български граждани) и през МП Лесово (анкетирани общо 356 граждани, от които 80 български граждани), с цел получаване на информация за дейността на митническата администрация, вкл. за евентуално наличие на корупционни практики. Отрицателни отговори за досег с корупционни прояви на служители са дали 91.7% от анкетираните на МП Капитан Андреево и 99% от анкетираните на МП Лесово.

Във връзка с резултатите от проверките, в случаите, при които са установени нарушения при функционирането на структурни звена в Агенцията, са направени препоръки за промени във вътрешноадминистративни актове, за подобряване организацията на работа и за засилване на контрола от страна на преките ръководители в митническите учреждения. Образувани са 35 дисциплинарни производства и 3 административнонаказателни производства. Наложени са 21 дисциплинарни наказания, а дисциплинарните производства срещу 13 служители са приключили с писмено обръщане на внимание.

Новоназначените през 2024 г. служители в специализираната администрация на Агенция „Митници“, които са били включени в базовите курсове за обучение в НУЦ, са преминали и обучение по въпросите на превенцията и противодействието на корупцията и конфликта на интереси, в рамките на този курс, провеждано от двама служители от Инспектората.

През 2024 г. се осъществяваше добро взаимодействие на Инспектората в АМ с органите на МВР, Прокуратурата, ДАНС, НАП, както и с Главния инспекторат, в областта на превенцията и противодействието на корупционни прояви, вкл. при прилагането на разпоредби на ЗПК.

МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Европейски съюз

Във връзка с изработването и прилагането на митническа политика на Европейския съюз (ЕС), представители на Агенция „Митници" (АМ) взеха участие в работата на органи към Съвета на ЕС, най-многобройни от които бяха участията в работните групи „Митнически съюз" и „Правоприлагане – митници". Активно бе и участието в регулярните заседания на секциите към Комитета по митническия кодекс и Митническата експертна група, както и в други комитети и работни групи към Европейската комисия (ЕК).

Агенция „Митници" участва в двете срещи и двете неформални заседания на Работна група „Митнически съюз – генерални директори" към Съвета на ЕС, проведени в рамките на 2024 г. Една от основните теми по време на обсъжданията беше продължаването на дискусиите по най-амбициозната и всеобхватна реформа на Митническия съюз на ЕС от създаването му през 1968 г. досега.

Огромните усилия, положени от тройката председателства (Испания, Белгия и Унгария), позволиха да се разбере същността на пакета за реформа и да се постигне значителен напредък в обсъждането на основните и стратегическите разпоредби на предложението. Целта е един Митнически съюз, ориентиран към бъдещето и способен да се справи по-бързо и ефикасно с предизвикателствата на следващите десетилетия.

В съответствие с изпълнението на действията от приоритетните области, залегнали в Пътната карта на ЕС за борба с трафика на наркотици и организираната престъпност, ЕК стартира подготовката за създаване на нов експертен екип по програма „Митници", в който участват всички държави членки: Митнически алианс за границите на ЕС (*EU Customs Alliance for Borders Expert Team)*. Създаването на новия експертен екип ще гарантира, че координираното действие на митниците е по-гъвкаво както в тематично, така и в географско отношение. То ще се основава на подобрено оперативно сътрудничество по всички граници (сухопътни, въздушни и морски). В тази връзка, в началото на м. февруари в гр. Талин, Естонската данъчна и митническа администрация, съвместно с ЕК, организира извънреден семинар на високо ниво за ръководителите на европейските митници на тема „Подготовка за стартиране на експертен екип на Митническия алианс на ЕС за границите", в който взеха участие представители на Агенцията. Бяха финализирани процедурите за селекция на участващи експерти и лидери на работни екипи. Агенция „Митници" ще бъде представлявана от един заместник-лидер на екип „Сътрудничество по сухопътните граници", и четирима експерти, разпределени съответно в работните екипи за сътрудничество по сухопътните и морските граници, мобилни групи и координация.

Директорът на Агенцията взе участие в 106-та и 107-та срещи на Групата по митническа политика. Бяха обсъдени въпроси, свързани с Европейския пристанищен алианс, напредъка в мобилизирането на митническата

общност и на най-важните етапи, постигнати в процеса на подготовка. Бяха разгледани предизвикателствата и неотложните действия в областта на електронната търговия, актуалното състояние на прилагането на МКС, включително в областта на информационните технологии. Бяха представени последните развития по отношение на Инструмента за оборудване за митнически контрол, както и внедряването на системата за контрол на вноса ICS2. Бяха дискутирани и последващите действия във връзка с модернизацията на СМО след Политическата комисия и Съвета на СМО, както и механизма за корекция на въглеродните емисии CBAM.

На 23-24 май 2024 г., в гр. Антверпен, Белгия, в рамките на Белгийското председателство на Съвета на ЕС, беше проведен семинар на високо ниво за ръководителите на европейските митници на тема: „Митническото сътрудничество: По-силно, по-добро и по-ефективно" по програмата за сътрудничество на ЕС „Митници". На семинара бяха разгледани въпроси, свързани с текущите тенденции и заплахи, оказващи въздействие върху митниците, и в този контекст – засиленото европейско митническо сътрудничество, подобряването на сътрудничеството в рамките на инициативата на Европейския пристанищен алианс, като основен приоритет и част от Пътната карта на ЕС за приоритетни мерки срещу организираната престъпност и трафика на наркотици.

През м. октомври ръководството на Агенцията взе участие в семинар на високо ниво на тема „Митническа реформа за конкурентоспособност – към по-безопасен, по-добър и по-силен митнически съюз", организиран в рамките на Унгарското председателство на Съвета на ЕС и програмата за сътрудничество „Митници". Този форум даде възможност на ръководителите на европейските митнически администрации да обсъдят бъдещите действия на стратегическо равнище във връзка с пакета за реформа на Митническия съюз, като акцент в дискусиите беше поставен и върху създаването на Център за митнически данни на ЕС и Митнически орган на ЕС, електронната търговия и инструмента за доверени оператори.

През изминалата година служители на АМ продължиха участието си в дейностите по програмите за сътрудничество на ЕС „Митници" и „Фискалис". Експерти от Агенцията продължиха активно да участват в срещите към Митническия експертен екип по източните сухопътни граници (CELBET 3), създаден в рамките на програмата на ЕС „Митници 2020".

Многостранно сътрудничество

Директорът на дирекция „Международна дейност" участва в 143-та и 144-та сесии на Съвета на Световната митническа организация (СМО), проведени в края на м. юни 2024 г. в гр. Брюксел.

Съветът разгледа дейностите, извършени през изминалата година от Секретариата и работните органи на СМО, като обърна особено внимание на напредъка в технологиите и иновациите, зелените митници и на управлението и отчетността, които са трите фокусни области, определени от Стратегическия план за 2022-2025 г. Докладът на генералния секретар на СМО, г-н Иън Сондърс, фокусиран върху напредъка в изпълнението на Стратегическия план, беше посрещнат с положителни коментари, включително от ЕК от името на ЕС и неговите държави членки.

По време на сесиите беше обсъдено бъдещето на Хармонизираната система (ХС), като бяха представени предложения за промени, с цел системата да бъде актуална, лесна и ясна за употреба. Беше одобрена Резолюция на Съвета за митническо сътрудничество относно укрепване на устойчивостта между митниците и частния сектор, като членовете на СМО бяха призовани да предприемат действия за изпълнение на резолюцията, включително чрез оценка и мониторинг на ефикасността на мерките за устойчивост и подобряване използването на безхартиена търговия чрез цифровизация. Бяха споделени добри практики относно инициативата „Зелени митници" и беше обсъдено създаването на инструмент на СМО за решаване на въпросите за отпадъците.

Представители на Агенция „Митници" участваха и в регулярните заседания на различни работни органи и форуми на СМО.

Служители от Агенцията подпомогнаха провеждането и взеха участие в комбиниран Семинар срещу прането на пари и борба с тероризма по операции NEPTUNE VI и TENTACLE – Mediterranea IV, проведен от 29 до 31 юли 2024 г. в гр. Солун, Гърция. Събитието по инициатива на СМО беше организирано в рамките на проект TENTACLE, финансиран от Държавния департамент на САЩ (DoS INL), който има за цел да насочи вниманието на митническите и полицейските органи и звената за финансово разузнаване към изпирането на пари в митническата област и да засили капацитета им да се борят с този феномен.

В рамките на Програмата за контрол на контейнери на Службата на ООН за борба с наркотици и престъпност и Световната митническа организация (UNODC-WCO CCP), Агенцията беше домакин на учебно посещение на делегация от митническата администрация на Ислямска република Пакистан и Програмата за контрол на контейнерите. Те имаха възможност да се запознаят с най-добрите практики на българските митници в областта на контрола на морски товари/контейнери и механизма за проверка на морски плавателни съдове при посещението на териториалните дирекции Варна и Бургас и съответните пристанища, както и с дейностите по митнически контрол и надзор на стоките и борба с контрабандата в Централно митническо управление и на българо-турската граница.

На 9 октомври 2024 г. в София се проведе Среща на високо ниво за укрепване на регионалното сътрудничество в борбата с трафика на наркотици по въздух в Югоизточна Европа. Събитието е част от 10-та среща на Групата за сътрудничество в борбата с наркотрафика на летищата в Югоизточна Европа (AIRSEE) на Групата Помпиду в рамките на Съвета на Европа. Съорганизатор и домакин на семинара на високо равнище от българска страна беше Агенция „Митници“. Събитието събра генерални директори, заместник-директори от националните митнически и полицейски агенции и директори на летища на 11 държави и Косово, за да оценят резултатите от 10-годишното оперативно сътрудничество, подпомагано от Групата Помпиду. В събитието участваха и представители на Службата на ООН по наркотиците и престъпността (UNODC), SELEC, Интерпол и CELBET, активно ангажирани в сътрудничеството в региона. В дните около срещата директорът на Агенция „Митници“ проведе редица двустранни срещи – с генералния директор на Центъра за правоприлагане в Югоизточна Европа (SELEC) Оуз Серкант Акън, с директора на митници-

те на Република Северна Македония Бобан Николовски, с представители на турските митници и други.

Служители от Агенцията участват и в дейността на Центъра за правоприлагане в Югоизточна Европа (SELEC) и взеха участие в 13-та сесия на Финансовата консултативна група към SELEC и в 24-ра сесия на Съвета на SELEC в гр. Букурещ, Румъния.

Представители на Агенцията участваха активно в онлайн заседания за подготовка на новия Икономически дневен ред на Организацията за Черноморско икономическо сътрудничество (ЧИС), както и в други дейности на ЧИС.

Агенция „Митници“, като партнираща институция, участва в подготовката за присъединяването на България към Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР).

Представители на Агенцията участваха в среща на високо равнище на ръководителите на митническите администрации на страните от Западните Балкани и на държавите – членки на ЕС през ноември 2024 г. в гр. Будапеща, на тема „Засилване на регионалното митническо сътрудничество“.

Двустранно сътрудничество

В периода 18-21 юни 2024 г. в гр. Баку, Азербайджан, беше проведена среща на високо ниво между ръководителите на българската и азербайджанската митнически администрации.

Бяха организирани и проведени също двустранни срещи на ръководството на Агенция „Митници“ с: ръководството на турската митническа администрация, ръководството на сръбската митническа администрация, извънредния и пълномощен посланик на Ислямска република Иран, извънредния и пълномощен посланик на Киргизката република, представители на Националната агенция за борба с организираната престъпност на Великобритания, аташето към Службата на САЩ по „Митници и гранична защита“, офицера за връзка на Британската приходна и митническа администрация, офицера за връзка по митническите въпроси на Федерална Република Германия и други.

Агенция „Митници“ отличена от британските партньори

Дирекция „Митническо разузнаване и разследване“ на Агенция „Митници“ спечели наградата в категорията External Partner (Външен партньор) на поредното годишно издание на конкурса на Home Office Intelligence Excellence Awards на Министерство на вътрешните работи на Великобритания. Отличието бе връчено на четирима представители на Агенция „Митници“ – оперативни митнически служители, на тържествена церемония в Лондон, в края на ноември.

През юни 2024 г. Агенция „Митници“ бе удостоена със седем индивидуални отличия на генералния директор на Националната агенция по борба с престъпността на Обединеното кралство (NCA). Наградите са присъдени заради прилагане на ефективен подход и оказаното съдействие на британските власти по противодействие на нелегалната миграция, в резултат на което на българските гранични пунктове митническите служители са конфискували стотици надуваеми малки лодки, извънбордови двигатели, спасителни жилетки, пластмасови ръчни помпи, за да се спре използването им за трафик на мигранти през Ламанша във Великобритания.

Ръководството на Агенция „Митници“ и експерти на награждаването на NCA

През 2024 г. засилено сътрудничество има и при организирането и провеждането на съвместни специализирани обучения, на които се обменят знания и умения, споделят се добри практики от ежедневната работа, което води до повишаването на техническия и административен капацитет на служителите, работещи за сигурността на границите на двете държави.

Митническите служители на церемонията по награждаване от британското вътрешно министерство

На 14.02.2024 г. ръководството на Агенция „Митници“, Министерство на финансите и МВР се срещнаха с министъра на външните работи на Великобритания лорд Дейвид Камерън, който се запозна с резултати от работата на митническите и граничните служители по предотвратяване на контрабандата на стоки и трафика на мигранти в контекста на сътрудничеството между България и Обединеното кралство. Пред британския политик бяха демонстрирани задържаните от Агенция „Митници“ „малки“ лодки.

София беше домакин на Форум за приоритизиране на горещи зони 2024 г., организиран от Световната митническа организация (СМО) в сътрудничество с Университета „Джордж Мейсън“ и Групата Егмонт на звената за финансово разузнаване (Egmont Group). Форумът, който се провежда за втори път, е една от дейностите по Проект Octagon на СМО за противодействие изпирането на пари и финансирането на тероризма. В продължение на една седмица, в началото на месец ноември 2024 г., бяха представени различни теми през призмата на генерираните от тях незаконни приходи с цел да се идентифицират „горещи точки“ за ключови стоки, свързани с изпирането на пари. Конференцията беше открита от заместник-директора на Агенция „Митници“ Пламен Павлов и директора на дирекция „Контрол и улесняване“ в СМО Пранаб Кумар Дас. По време на двустранни разговори, те подчертаха, че противодействието на изпирането на пари предотвратява и другите свързани престъпления, както и подчертаха споделянето на информация като важен инструмент за ефективната работа.

КОМУНИКАЦИЯ С БИЗНЕСА И ОБЩЕСТВЕНОСТТА

Административно обслужване

През изминалата 2024 година основен приоритет на звената за административно обслужване на Агенция „Митници“ беше оптимизирането на процеса на обслужване и удовлетвореността на гражданите и бизнеса от дейността на митническата администрация. През годината бяха регистрирани 455 145 документа, като от тях 190 562 входящи и 76 406 изходящи писма – отговори на заявления на граждани и бизнес, оперативни справки за специализираните служби, данъчните служби, министерства и ведомства, изпратени чрез лицензиран пощенски оператор и Системата за сигурно електронно връчване. Чрез Системата за електронен обмен на съобщения на държавната администрация бяха получени и изпратени 14 076 електронни писма, обработени бяха стотици електронни писма на официалната електронна поща на Агенцията. Създаването на функционална и достъпна среда и условия за предоставяне на административни услуги с възможно най-оптимални удобства за потребителите беше предпоставка за постигане на добри резултати. Измерването на удовлетвореността на клиентите на Агенция „Митници“ чрез устни, анонимни хартиени и онлайн анкети постави добри оценки за отношението и компетентността на служителите, които участват в осигуряването на административното обслужване, като предложенията и препоръките бяха заложени в плановете за развитие на комуникационните канали на Агенция „Митници“.

Комуникация с бизнеса

През изминалата година митническата администрация продължи активната комуникация с икономическите оператори, като организира и участва в множество информационни срещи и обучения. Акцент беше поставен върху фаза 3 на Система за контрол на вноса 2 (ICS2). В обучението участваха над 140 представители на икономическите оператори - митнически представители, спедитори, превозвачи и вносители на стоки.

Продължиха и срещите за разясняване на ползите от придобиването на статут на Одобрен икономически оператор, както и от кандидатстването за различни облекчения при митническите процеси в областта на международната търговия. Много от обученията се организираха съвестно с браншови организации. Агенция „Митници“ представи пред бизнеса концепцията за Trust&Check Traders и системите за управление на опашките и трафика на ГКПП. Това се случи по време на международна практическа конференция „Митница на бъдещето“. Събитието се проведе на 8 ноември 2024 г. в София по повод 25 години от основаването на Националната организация на митническите агенти (НОМА).

Комуникация със студенти и ученици

През изтеклата година експерти от Агенция „Митници“ продължиха срещите си с ученици и студенти в рамките на дейности по обучение и презентация на администрацията. Митническите специалисти бяха най-чести гост – лектори в Стопанския факултет на Софийския университет.

Представители на Агенция „Митници“ участваха и в редица кариерни форуми и информационни срещи със студенти, като представиха възможностите и дейността на администрацията.

Агенция „Митници“ и Университетът по библиотекознание и информационни технологии (УниБИТ) сключиха рамково споразумение за съвместна дейност и сътрудничество през юни. С подписването на споразумението висшето учебно заведение и Агенцията ще си съдействат в областта на образованието, научноизследователската, развойна и информационната дейност при подготовката на специалисти в областта на висшето образование в различните професионални направления и квалификационни степени.

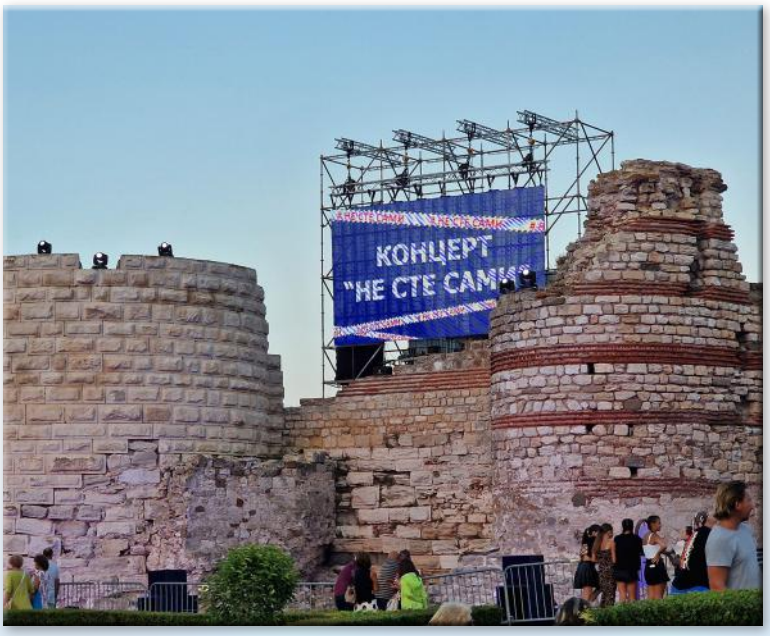

През септември Агенция „Митници“ и Икономически университет-Варна подновиха сътрудничеството си със споразумение за партньорство. С цел сътрудничество „университет – държавна институция“ двете страни отново се договориха за съвместни дейности в областта на обучението на студентите, провеждане на стажове и практики, научноприложни изследвания и други инициативи от взаимен интерес.

В различни звена на Агенция „Митници“ гостуваха студенти и ученици, предимно от специализирани паралелки, които се запознаха с работата и задълженията на митническите служители.

„Не сте сами“

През лятото на 2024 г. кампанията антидрога „Не сте сами“, която Агенция „Митници“ провежда вече над 23 години, получи нов рестарт като обедини усилия с кампанията на Национална агенция за приходите срещу хазартната зависимост. Двете институции фокусираха усилията си върху младежите в гимназиална възраст. Кампанията беше подкрепена от множество хитови изпълнители и утвърдени имена от музикалната и театралната сцена, както и от изявени спортисти. Партньор на Агенция „Митници“ и НАП бяха общинските власти и образователните структури.

Начало на общата кампания беше дадено с концерт с тридесет хилядна публика в Несебър, последван от участия в тийн фестивали, медийни събития и послание, отправено чрез видео и радио клипове в ефира на няколко радиостанции, БНТ, сайтовете на „24 часа“ и регионални медии, Метромедия и няколко вериги фитнес зали. Бяха създадени и специални профили в социалните мрежи Tik-Tok и Instagram, насочени към учениците. В основата на кампанията, както и при предишните ѝ издания, останаха лекциите пред гимназисти, които обясняват вредата от употребата на наркотици и опасностите от развитието на хазартна зависимост.

Освен, че достигна до милиони деца и родители чрез интернет, медиите и срещите на живо, кампанията „Не сте сами“ беше отличена от Института за публична администрация с грамота в категорията „Социална отговорност“ за голямата си обществена значимост.

Прозрачност

На интернет страницата на Агенция „Митници“ своевременно бе публикувана информация в полза на бизнеса и гражданите, както и стотици новини и съобщения за разултатите от дейността на администрацията.

Агенция „Митници“ отново оглави рейтинга на държавните институции, създадени със закон, в Гражданския одит на активната прозрачност 2024 на Програма „Достъп до информация“, като подобри резултата си. В рамките на проучването неправителствените одитни експерти са разгледали публикуването на институционалната, оперативна и финансова информация на интернет страниците на ведомствата, секциите „Достъп до информация“, работата с електронни заявления и др.

През 2024 година в Агенция „Митници“ са постъпили 28 заявления за достъп до обществена информация. Най-често заявленията са подадени от граждани (17 заявления), а най-голям брой са подадени по електронен път (20 заявления). В 5 от случаите заявленията са оставени без разглеждане, тъй като заявителят не е уточнил предмета на търсената информация или липсват някои реквизити от заявлението. По 21 от заявленията е предоставен пълен или частичен достъп, като във всички случаи на отказ на достъп до търсената информация, същата е била класифицирана или друга защитена тайна в случаите, предвидени със закон. Заявителят е обжалвал в един от случаите на отказ. Постъпили са и 3 заявления за предоставяне на информация като административна услуга, както и 6 заявления за предоставяне на информация, която е статистическа, която се предоставя по реда на Закона за статистиката, като заявителите са получавали търсената информация, при спазване на законовите изисквания.

МИТНИЧЕСКА *хроника*

Брой 3 и 4/2024 г.